216
JAN 29
New York Public Library 470 Fifth Ave.

VIENYBĖ

Lithuanian National Weekly

LXVI M. 4 N. BROOKLYN. N. Y. PENKTADIENIS, 1951 M. SAUSIO (JAN.) 26 D. KAINA 10 C.

Dabar

Vienybės sukaktis
Skaitytojų amžius
Dar apie tą poną
Vėjais atsiųsta

JUOZAS TYSLIAVA

Koncertas 65 metų Vienybės sukakčiai paminėti, kaip jau visiems yra žinoma, įvyksta kitą sekmadienį, vasario 4 d.

Bet, šiai Vienybės sukakčiai paminėti, mes nežadame tenkintis tik tuo koncertu.

Dar ruošiamas jubiliejinis Vienybės numeris, kuris pasirodys kiek vėliau, po koncerto.

Kai kas gali pasakyti, kad 65 metų sukaktis nėra jau tokia reikšminga, kad ją reikėtų minėti koncertais ir specialiais spaudos leidiniais. Gal būt.

O tuo tarpu, turime pasakyti, ši sukaktis yra daug svarbesnė, negu kas nors apie ją mano.

***

Tiesa, Vienybė galėtų palaukti dar dešimt metų ir tada...

Ak, tada ji minės jau deimantinį savo jubiliejų...

Bet, kalbant apie deimantinį, nereikia pamiršti vieno labai svarbaus klausimo, būtent, —

Ar visi dabartiniai Vienybės skaitytojai sulauks to jubiliejaus?

Štai, kodėl šis 65 metų jubiliejus yra toks svarbus Vienybei ir jo skaitytojams, kurių nemažas skaičius, atvykęs į koncertą, galės pasakyti:

"Vienybės jubiliejus — mano jubiliejus."

***

Kartas nuo karto mūsų spaudoje pasiginčijama dėl pono.

Kam, girdi tas svetimas ir nemalonus žodis turi valkiotis mūsų gražioje šnekamojoje ir rašomojoje kalboje?

Pavyzdžiui, poetas Faustas Kirša anąmet net buvo pasiūlęs "lenkišką poną" pakeisti lietuvišku viešpačiu...

Vadinas, viešpats, viešpati ir viešpataitė...

Ak, tu, šventas Jurgi, kuris anąmet nudūrei žalti.

Polemikai išėjus į lankas, kai kas net pradėjo aiškinti, kad ponas yra kilęs iš vokiško "von."..

***

Jau keletas mėnesių, kai kišeniuje nešiojuosi advokato F. P. Bradčiulio, seno Amerikos lietuvių veikėjo - veterano, laišką kuriame jis, tarp kita ko, man rašė:

"Įdedu ištrauką iš Rand McNally enciklopedijos (577 pusl.), kur aiškiai pasakyta, kad žodis ponas atsirado, pirmiausiai, pas graikus, o vėliau pas lenkus."

Žodžiu, tas senovės Graikijos miškų ir ganyklų dievas Pan, kuris, atkeliavęs į Lenkiją, pavirto žmogum, dabar mūsų labai, labai ujamas.

Šiuo atveju, Mister yra laimingesnis, — ar ne?

***

Gandai, būtent, kad Amerika sutinkanti atiduoti Kinijos komunistams Formozą, pasirodo, buvo tik gandai, daugiau nieko.

Lygiai vėju atsiūlėti ir tie gandai, būtent, kad Amerika norėtų matyti Raudonąją Kiniją esant Jungtinių Tautų nariu...

Kaip ten bebūtų, bet, anot valstybės sekretoriaus Achesono, "veltui Kinijos komunistai ieško kvailių Amerikoje."

Kiek tai liečia Kinijos komunistų įsiveržimą į Korėją, dabar jau nėra ir, kaip atrodo, negalės būti rimtos kalbos apie paliaubas.

Uola, atsikilusi viršukalnėje, neišvengiamai nusiris į pakalnę.

Anksčiau ar vėliau, Jungtinės Tautos Raudonąją Kiniją paskelbs agresorium.

POGRINDŽIO KARAS RYTŲ VOKIETIJOJ

DIENA IŠ DIENOS AUGA KOVOTOJŲ EILĖS PRIEŠ KOMUNISTUS

Amerikos politikas Stassen, grįžęs iš studijų kelionės po pasaulį, pareiškė savo įsitikinimą, kad rusų priespaudoje esančio tautos yra pasiryžusios sukilti pirmą dieną karui prasidėjus. Pro geležinę uždangą prasiskverbė daug pavyzdžių apie didvyrišką lietuvių, lenkų, ukrainiečių ir kitų pavergtų tautų kovą prieš bolševikus. Šiomis dienomis Amerikos žurnalistas Richard Well, kuris buvo slaptai nuvykęs į Rytų Vokietiją, paskelbė sensacingų žinių apie vokiečių pogrindžio kovotojus komunistų valdomoj srity.

Nežiūrint į budrią sovietų ir vokiečių komunistų slaptosios policijos sekimą, antikomunistinių kovotojų eilės auga dideliu spartumu ir kelia Kremliui sunkių rūpesčių, planuojant likusios Vokietijos ir Vakarų Europos užvaldymą. Pasipriešinimo vadai išdėstė korespondentui savo planą, pagal kurį vokiečių anitkomunistinė slaptoji armija pasieks netrukus apie pusę milijono vyrų ir moterų.

Kova prieš komunistų priespaudą jau ir šiandien Rytų Vokietijoj yra pridariusi daug nuostolių komunistams. Ten nėra retas dalykas, kad tamsią naktį, o kartais ir dienos metu, išlekia į orą šaudmenų traukinys arba susprogdinamas svarbusis tiltas. Kitą dieną vėl antikomunistiniai kovotojai susprogdina fabriką, gaminantį Rytų Vokietijos policijai arba raudonajai armijai ginklus. Arba dienai išaušus, pabudę gyventojai randa aplipintas sienas antikomunistiniais atsišaukimais. Arba iš Vakarų Vokietijos atgabenamos biekinės būna prikimštos laikraščių, žurnalų iš Vakarų pasaulio.

Komunistinės vyriausybės pranešimu, vien tik Tiuringijoj buvo ligi šiol užregistruota 2,900 sabotažo veiksmų, per kuriuos buvo pridaryta nuostolių už 60 milijonų markių (apie 3 milijonus dol.) Max Fechner, teisingumo ministeris, paskelbė, kad per paskutinius šešis mėnesius sabotažo veiksmai bendroj sovietų kontroliuojamoj teritorijoj padidėjo 57 procentų.

Kovai su antikomunistiniais sabotažininkais buvo įkurta nauja policijos organizacija, kuriai vadovauja Ispanijos pilietiniame kare dalyvavęs generolas Wilhelm Zeisser.

Dažnai skaitome laikraščiuose pranešimus apie perbėgėlius į Vakarų Vokietiją. Jų tarpe yra aukštų policijos ir komunistinių įstaigų pareigūnų. Aiškėja, kad jų nemaža dalis antikomunistinės kovos tikslais įsiterpia į komunistų tarnautojų, ypačiai, į milicijos eiles, ir dirba naktimis prieš bolševikinius valdovus. Budri rusų ir vokiečių policija dažnai suseka savo priešus, kurie būna likviduojami, arba, laimingesniais atvejais, perbėga į Vakarų Vokietiją.

Komunistiniai valdovai savo nustebimui susekė dar ir tokį dalyką, kad iš "liaudies milicijos" sandėlių dingsta dideli kiekiai ginklų ir šaudmenų, ir patenka į pogrindį. Pogrindžio armijos ginklavimas valdinėmis atsargomis yra įmanomas tik policijos pareigūnų pagalba.

Nustatyta, kad ir pačioj komunistų partijoj yra gera dalis narių, kurie yra aktyvūs kovotojai su komunizmu. Pereitą vasarą partijos pirmin. Wilhelm Pieck viešai pareiškė, kad partijos vadovybė buvo priversta apsivalyti nuo diversantų, išbraukdama iš sąrašų 250,000 narių.

PRIEŠO JĖGOS KORĖJOJE SILPNĖJA

Sustabdžius kinų ir šiaurės korėjiečių armijas ir atsiėmus nemažus žemės plotus atgal, buvo laukta, kad netrukus Korėjoj prasidės nauja priešo ofenzyva, siekianti ne tik suvaryti Jungtinių Tautų jėgas į jūrą, bet jas suskaldyti ir sunaikinti.

Naujai ofenzyvai nepasitvirtinus, pasigirdo įvairių spėliojimų apie naujus komunistų planus. Iš Mac Arthuro būstinės buvo pranešta, kad visa eilė kiniečių divizijų atitraukiama iš Korėjos fronto ir siunčiama atgal į Kiniją, tartum kiniečiai ruoštūsi antrajam, o gal ir trečiajam frontui. Nesulaukdami numatyto naujojo puolimo, amerikiečių priešakiniai daliniai vykdė, daugiausia tyrinėjimo tikslais, mažesnės apimties kontra - ofenzyvą. Bet, pasistumėję nuo 7 iki 20 mylių priekin, nerado galingesnių priešo jėgų.

Norėdami išlyginti frontą ir pasiruošti įvairioms naujoms galimybėms, Jungtinių Tautų kariuomenė susilaiko nuo didesnių atpuolių, apsiribodama priešo užnugario bombardavimu iš oro.

Svetimšalių legijonas Atlanto armijoje

Demokratų senatorius Edwin Johnson pasiūlė Kongresui įstatymo projektą, sudaryti iš 1 milijono vyrų svetimšalių legijoną ir priskirti jį prie Atlanto tarptautinės armijos, vadovaujamos generolo Eisenhowerio.

Sen. Johnson savo rašte sako, kad ši milijoninį legijoną būtų galima sudaryti iš vokiečių, lenkų, čekų ir kitų Rusijos priespaudoje esančių tautų. Legijonas tarnautų kartu su Amerikos armija Vakarų Europoj ir kovotų Europoj, kilus karui su Sov. Rusija.

Legijonas turėtų būti organizuojamas savanoriškų pagrindu. Po penkių metų tarnybos savanorių šeimos galėtų emigruoti į Amerikos Jungtines Valstybes.

Legijono įstatymo klausymas bus svarstomas Kongrese, sugrįžus gen. Eisenroweriui iš Europos ir patiekus jam Atlanto armijos organizavimo planą. Kongresui gen. Eisenhoweris patieks savo planus sausio 31 dienos posėdyje.

MALIKAS APSIRGO

Sovietų atstovas Jung. Tautose Malikas jau keletą dienų nedalyvauja posėdžiuose. Prieš kiek dienų jis pergyveno širdies priepuolį. Tai esanti senos jo širdies ligos pasekа.

Jungtinių Tautų posėdžiuose jį pavaduoja Carapkinas, kurs atmetė visus Korėjos reikalu išdirbtus planus, nes jie, esą, pagaminti be komunistinės Kinijos dalyvavimo.

Nesiregistravusieji gali būti nubausti

Žiniomis iš Washingtono, tie svetimšaliai, kurie paskelbtu laiku (tarp sausio 1 ir 11 dienos) neužsiregistravo gali būti patraukti atsakomybėn. Už šio įsakymo neįvykdymą jie gali būti arba kalėjimu arba pinigine bausme nubausti.

Kiek svetimšalių neužsiregistravo tuo tarpu dar nepaaiškėjo.

Registracijos blankus pašto įstaigose dar galima gauti lig sausio 24 dienos.

Kai kurie svetimšaliai pamanė, kad 1949 metų registracijos atlikimas atpalaiduoja nuo šių metų registracijos, bet vyriausybė įspėja, kad 1950 metų įstatymu įvesta nauja registracija. Šią registraciją svetimšaliai turės atlikti kasmet tarp sausio 1 ir 10 dienos.

Indokinijoje, kaip ir Korėjoje, eina kruvini mūšiai su komunistais. Čia matyti, kaip vieno Indokinijos kaimo jaunimas, apginkluotas prancūziškais šautuvais, ruošiasi gintis nuo komunistų.

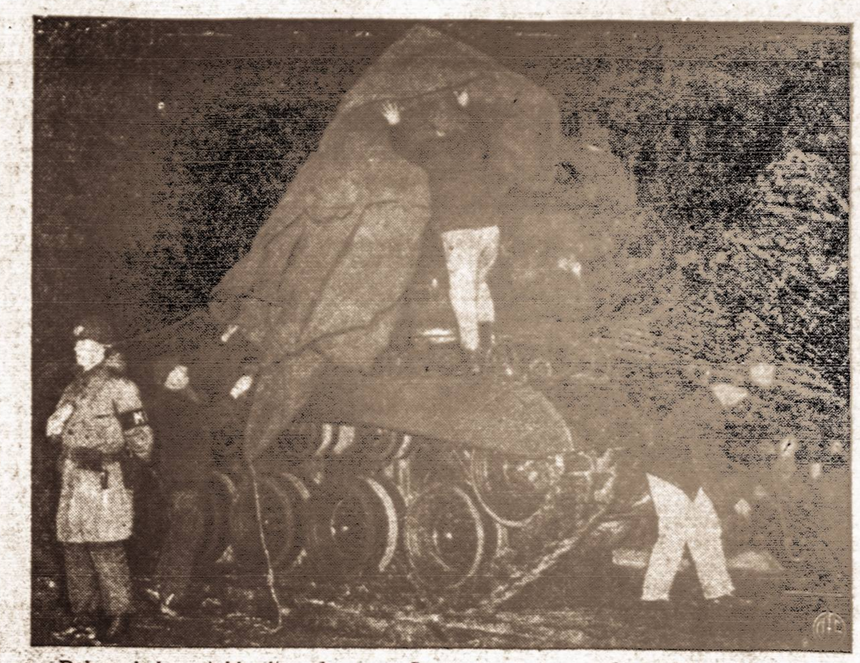

Dabar, kai santykių įtempimas su So vietais Berlyne vėl labiau jaučiamas, tai amerikiečių zonoje tokių Pershingo tipo tankų vis daugiau ir daugiau atsiranda...

Kinų paliaubų sąlygos Amerikai nepriimtinos

Antikomunistinis frontas Jungtinėse Tautose ėmė svyruoti, komunistinei Kinijai pareiškus sutikimą nutraukti karo veiksmus Korėjoj, jeigu Jungt. Tautos norėtų svarstyti bendrą politinę padėtį Tolimuosiuose Rytuose.

Jungtinių Amerikos Valstybių atstovui reikalaujant pripažinti komunistinę Kiniją užpuoliku, Indijos atstovas pranešė, kad jo vyriausybė yra gavusi iš Peipingo žinią, jog kinai sutinka padaryti paliaubas Korėjoj. Kiniečių sąlygos, Amerikos akimis žiūrint, yra iš anksto nepriimtinos. Jie reikalauja išmesti nacionalistinę Kiniją iš Jungtinių Tautų ir atitraukti visas svetimas karines jėgas iš Korėjos.

Be Indijos ir dvylikos arabų šalių bloko, norinčių derėtis su kinais dėl Korėjos ir kitų Tolimųjų Rytų karinių bei politinių klausimų, taip pat ir Jungtinės Karalijos (Didžiosios Britanijos) blokas, išskyrus Australiją, pasisakė už derybas su Mao - Tzetungu. Prancūzija taip pat nori derėtis, kinų diktuojamomis sąlygomis.

Filipinų ir graikų atstovai pareiškė priešingą nusistatymą. Jų manymu, sutinkant derėtis su kinais, Jungtinės Tautos galutinai prarastų savo vardą. Mao - Tzetungas, filipiniečio Carlos Romulo nuomone, galėjo pirmiausia tuo reikalu kreiptis tiesiog į Jungtines Tautas, o ne per tarpininkus.

Jungtinių Tautų dauguma palaiko amerikiečių nuomonę, jog čia tėra tiktai komunistų manevras, nieko bendra su tikra taika neturinti kombinacija. "Tai yra Peipingo pastangos padalyti laisvąjį pasaulį ir nutęsti taikos atstatymo darbą Jungtinėse Tautose," pasakė Amerikos atstovas Warren Austin. Šis pasiūlymas sukėlė daug kalbų ir Jung. Tautų delegatų tarpe vyksta gyvi tuo reikalu pasitarimai.

JUO TOLIAU NUO MANDŽURIJOS, TUO KINAMS BLOGIAU SEKASI

GEN. MAC ARTHURO PAREIŠKIMAS JO GIMTADIENIO PROGA

Tiekimo sistemos svarba karo metu buvo žinoma visais laikais kiekvienam generolui, — pasakė Mac Arthur per pasikalbėjimą su UP korespondentu Earnest Hoberrecht savo 71 gimtadienio proga.

Tuo generolas norėjo paaiškinti kinų didėjančius sunkumus Korėjos fronte, tolstant jiems nuo savo pagrindinių tiekimo bazių, esančių anapus Yalu upės. Mūšiams vykstant prie Mandžurijos pasienio, kinai galėjo aprūpinti tiekimais 1,500,000 vyrų, bet pasiekus Pyongyang, šiaurinės Korėjos sostinę, jie pajėgia aprūpinti tik 600,000 vyrų armiją. Ir juo toliau jie veržiasi į pietus, juo tiekimo rūpesčiai kinams auga.

Amerikos lėktuvai žymiai geresni

Paskutinėmis dienomis Korėjos erdvėj įvyko pačios didžiausios oro kautynės, iš kurių laimėtojais išėjo Amerikos lakūnai. Apie 40 sovietų gamybos lėktuvų susitiko su 32 E-84 tipo raketiniais lėktuvais netoli Mandžurijos sienos. Keturi sovietų MIG lėktuvai buvo numušti ir penktasis apgadintas, amerikiečiams nepraradus nė vieno lėktuvo.

Dieną anksčiau 12 sovietų lėktuvų mėgino pulti keturius amerikiečių lėktuvus prie Kunu, bet greit pasitraukė už Mandžurijos saugios sienos. Viename mūšyje dalyvavo 54 sovietų gamybos naikintojai, užpuldami 29 amerikiečių lėktuvus. Du priešo lėktuvai buvo numušti.

ANTIAMERIKONIŠKA DEMONSTRACIJA MASKVOS DIDŽIAJAM TEATRE

Pirmą kartą, dalyvaujant Stalinui ir kitiems politbiūro nariams, pasigirdo tokie aštrūs keiksmai ir koliojimai prieš Ameriką. Iškilmingas posėdis buvo skirtas Lenino mirties sukaktuvėms paminėti.

Kalbą pasakė Marxo - Engelso instituto direktorius Pospielovas. Bet jis mažiausia kalbėjo apie Leniną. Jis priminė Lenino žodžius, kad "sužvėrėję anglai ir amerikiečiai — kapitalistai, to paties galo sulauks, kaip ir Vilhelmo Vokietija. Ta proga visa salė plojo.

Padėtis gali pablogėti sako gen. Bradley

Bendrojo štabo viršininkas gen. Bradley, gindamas Senate aštuoniolikamečių jaunuolių registravimą karo tarnybai, netrumpesniam laikui, kaip 27 mėnesiams, pareiškė, kad tarptautinė padėtis nerodo jokių duomenų, kad ji netolimoj ateity galėtų pagerėti. Komunizmo gresmė laikys užgulusi pasaulį mažiausia 10 metų. Tuo tarpu pačiai Amerikai negresia dideli invazijos pavojai, pasakė gen. Bradley Išdirbtas bendras apsaugos planas su Kanada saugo Amerikos kontinentą nuo didesnės apimties oro antpuolių. Bet tuo nenorima pasakyti, kad Amerika negali būti bombarduojama iš oro.

Sovietai įspėja prieš Vokietijos ginklavimą

Višinskis Maskvoje įteikė Anglijos ir Prancūzijos diplomatiniams atstovams notas, kuriose protetuojama prieš Vokietijos apginklavimą ir jos armijos įjungimą į Vakarų Europos armiją.

Toks pat protestas buvo Maskvos pareikštas gruodžio 15 dienos notoje, kurioje Sovietų Sąjunga kaltino abi puses netesėjimu prisiimtų įsipareigojimų draugiškumo sutartyse — nedalyvauti suokalbiuose prieš Sov. Sąjungą.

IŠ VISO PASAULIO

Kanados pakrantėse sovietų žvejai nuolatos stengiasi sužvejoti ne žuvis, bet... jiems rūpimas informacijas. Kanados vyriausybė nusistatė užkirsti kelią šiai žvejybai.

Pasaulio spaudoje plinta gandai, kad komunistinė Kinija rimtai susipyko su Maskva. Čia esanti priežastis, kad ji atitraukė geresnius savo dalinius iš Korėjos.

Šveicarijoje sniego griūtys užmušė 54 žmones, Australijoje 34 ir Italijoj 13. Daug traukinių liko tuneliuose ir negali iš jų pajudėti. Kai kurie kaimai atkirsti nuo pasaulio, tokia sniego gausybe.

Prancūzų pranešimu, Indokinijoje per paskutines dienas esą užmušta 8,000 partizanų iš komunistinio Vietnamo.

Vakarų Vokietijoje administracija surado slaptus ginklų sandėlius, kuriuos įrengė komunistai, atgabendami ginklus iš Rytų Vokietijos.

Anglijoje daromas spaudimas į Attlee, kad pašalintų Beviną iš užsienių reikalų ministerio pareigų.

Washingtone tikimasi, kad Kinijos paskelbimo agresorium reikale bus laimėta.

Trumanas kovo 26 dieną Panamerikos kongrese, kuriame dalyvaus 21 respublika, pasakys svarbią kalbą.

Amerikos Lietuvių Savaitė

NEW BRITAINO LIETUVIŲ ŽINIOS

Vietos lietuvių veikėjas K. Demikis neveltui vadinamas "dypukų tėvu". Jo garantijų dėka, iki šiol į Ameriką atvyko apie 30 tremtinių. Kai kurių jis net nėra matęs. Tiesa yra ir tokių, kurie, atvykę į šią šalį, jam net nesiteikė parašyti padėkos laiškelio...

***

J. Janušonis, kuris prieš 52 metus atvyko į New Britainą, tur būt yra vienas iš seniausių šio laikraščio skaitytojų. Šis fiziškai stiprus ir dvasioje jaunas vyras Vienybę skaito jau 48 metai. Beje, J. Janušonis yra vienas pirmųjų vietos veikėjų, draugijų steigėjų ir, anot velionio kun. Žebrio, "žirgvaikių" (Lietuvos patriotų) organizatorius.

***

Gaila, bet iki šiol Vienybėje niekas nesiteikė pranešti, kad prieš porą mėnesių čia mirė Antanas Mazūronis. Jis buvo šio laikraščio skaitytojas ir rėmėjas. Velionis ilgą laiką dirbęs plieno liejykloje, apsirgo džiova, iš kurios jis, deja, neišsisuko. Ilsėkis ramiai, tautieti.

***

Yra ir šviesesnės nuotaikos žinių, kurių, betgi, taip pat nebuvo pranešta. Pavyzdžiui, prieš kurį laiką apsivedė žinomo vietos biznieriaus Viktoro Abeciūno sūnus, taip pat Viktoras. Jis vedė labai simpatišką švedų kilmės merginą, kuri, beje dėl didelės meilės savo vyrui, net perėjo į katalikų tikėjimą. Buvo didelės ir iškilmingos vestuvės. Jaunavedžiai gyvena tėvų namuose. Viktoras Abeciūnas, Jr., kuriam dar tik 23 metai, yra karo veteranas ir, kaip pakraščių sargybos karys praeitame kare, yra apvažinėjęs pusę pasaulio. Tai rimtas vyras ir gabus biznierius, kaip ir jo tėvas, kurio maisto krautuvėje dabar jis dirba.

***

Dr. Antanas Nevulis, Vienybės skaitytojo M. Nevulio sūnus, neseniai persikėlė į naują, gražų ir modernišką namą, kurį jis neseniai nusipirko. Šis žymus kaulų ligų specialistas dabar gyvena ir priimėja ligonius 318 Lincoln St. Tikrai, tai viena gražiausių ir erdviausių rezidencijų New Britaine. Dr. A. Nevulis, beje, dirba ir ligoninėje. Gydytojo tėvas, M. Nevulis, kuris rūpestingai prižiūri šią rezidenciją, tur būt yra seniausias New Britaino lietuvis. Jam dabar yra 88 metai amžiaus. Nežiūrint to, jis dar stiprus ir pajėgus dirbti...

Vienybės skaitytojų Kazio ir Veronikos Kasperų duktė Milda ruošiasi ištekėti. Jos vestuvės su Robertu Ackermanu įvyks kovo 31 d. Kita Kasperų duktė Ona taip pat yra susižadėjusi. Bet jos vestuvės bus vėliau. Šia proga reikia pažymėti, kad vienybiečiai Kasperai praeitame kare, 1944 m., neteko savo sūnaus Gedimino, kuris žuvo Pacifiko kovose.

***

Vienybiečių Českevičių sūnus Donaldas buvo labai sunkiai susirgęs. Tėvams buvo ne mažai rūpesčio, nes sūnus kuris dabar studijuoja knygvedybą, mankštydamasis, darydamas gimnastiką, buvo labai pavojingai užsigavęs nugarkaulį. Laimei, Donaldas pasveiko ir vėl gali tęsti studijas.

***

Giedraičių sūnus Raymondas, architektas, su žmona, kuri taip pat architektė, neseniai išvyko į Seattle, Wash., kur jiedu dirba savo srityje. Kitas Giedraičių sūnus, Donaldas, eina savo tėvo, žymiausio Connecticut valstybėje gėlių augintojo, keliais: jis atidarė moderniška gėlių krautuvę Waterbury, Conn. Jų tėvas Kazys Giedraitis, kaip žinoma, turi du didžiulius gėlynus New Britaine.

***

Elena Vaznelytė, vienybiečių Vaznelių duktė, kuri dirba vienoje ligoninėje netoli Chicagos, buvo parvažiavusi aplankyti savo tėvų New Britaine.

***

Čia gyvena apie šimtas naujakurių, kurie vietos lietuvių gyvenime vaidina gana žymų vaidmenį. Yra gražaus jaunimo, kuris reiškia savo gabumus vaidyboje, dainavime ir t. t. Pavyzdžiui, Vinco ir Valerijos Ščiukų sūnus Algirdas, kuriam dabar vos 15 metų amžiaus, dar Vokietijoje būdamas, pasireiškė kaip gabus vaidila. Deja, kalbama, kad šiuo atveju šiam gabiam jaunuoliui Amerika padariusi neigiamos įtakos...

***

J. Pustelniko maisto krautuvės vedėjas J. Kreivėnas dabar skundžiasi esąs "biednas". Mat, jis pasistatė gražų moderniską gyvenamąjį namą, kuris jam kaštavęs 14,000 dolerių.

Bet nėra to blogo, kas neišeitų į gerą. Pardavęs šį namą, J. Kreivėnas dabar galėtų uždirbti, mažiausia, 3,000 dolerių...

***

A. G. Snarskas, Vienybės skaitytojas, kuriam buvo padaryta vidurių operacija, jau grįžo iš ligoninės ir jaučiasi gan stiprus.

***

Thomas Pustell, žinomo vietos biznieriaus J. Pustelniko sūnus, baigęs mokslus Yale universitete, dabar studijuoja psichologiją Michigano universitete, Ann Arbor, Mich.

V.

WATERBURIO LIETUVIŲ ŽINIOS

GENOCIDO PARODA

Waterbury, Conn. — Vietos Amerikos Lietuvių Tarybos skyrius vasario mėnesio pirmoje pusėje žada čia surengti Lietuvos genocido parodą. Medžiaga šiai parodai gaunama iš clevelandiškio J. Rimašausko, kuris per eilę metų rūpestingai rinko ją. Parodą tvarko vietos dail. E. Krasauskas ir eilė tam reikalui sudarytų komisijų.

NAUJA ALTS SK. VALDYBA

Naujai išrinktoji Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyba pareigomis pasiskirstė taip: dr. M. J. Colney, — pirmininkas, Mykolas Gureckas — vicepirm., Alg. Gureckas — sekretorius, ponia A. Colney — finansų sekretorė ir Alb. Kušlys — iždininkas.

—Jau rengiamasi iškilmingai paminėti vasario 16-os sukaktį. Bendrą minėjimą, kaip visada rengia ALT skyrius, Lietuvių šalpos klubas, kaip ir anksčiau, ta proga rengiasi pasiųsti Europon tiek siuntinių, kiek metų sueina nuo Nepriklausomybės paskelbimo.

— Lituanistikos kursai sausio 7 d. buvo surengę kalėdinį vakarą.

— Neseniai čia staiga mirė Mykolas Laureckas, išgyvenęs šioj šaly apie 12 metų.

— Lietuvių Kelias jau keletas savaičių nesirodo. Atrodo, kad jis su Waterbury atsisveikins ir jei išeis, tai jau kitoje vietoje.

V.

Mirė A. Radzevičius

AMSTERDAM, N. Y. —Sausio 7 d. čia mirė Antanas Radzevičius, Vienybės skaitytojo ir rėmėjo Adomo Radzevičiaus brolis, sulaukęs 77 m. amžiaus. Velionis paliko žmoną, keturis sūnus, dvi dukteris, vieną anūką ir, kaip jau sakyta, brolį Adomą. Velionis Amerikoje išgyveno 50 metų, iš kurių 33 metus gyveno ūkyje. Kilęs iš Ramygalos parapijos, Panevėžio apskr.

Šią liūdesio valandą, likusiai velionio šeimai bei artimiesiems reiškiame užuojautą.

K.

BALF Vajaus New Yorko komiteto valdybos nariai: (iš kairės į dešinę), A. S. Trečiokas — vice pirmin., dr. Aldona Šliupaitė — iždininkė, Vaclovas Alksninis — vice pirmin. ir Juozas Boley — pirmininkas.

LIETUVIŲ EVANGELIKŲ ARBATĖLĖ

BOSTON, MASS. — Sausio mėn. 14 dieną įvyko Bostono Evangelikų susirinkimas ir arbatėlė su menine programa Sandaros salėje, So. Boston. Susirinko apie 70 asmenų: evangelikų, reformatų, liuteronų, metodistų ir kitų protestantų. Apie trečdalį sudarė lietuviai, jau seniau Amerikon atvykę, o likusieji buvo daugumoje neseniai atvykę tremtiniai.

Programą vedė p. E. Manys. Kalbėtojai buvo: kun. Kostas Burbulys, kuris kalbėjo apie dvasinio gyvenimo reikalingumą. B. Micpovilius — kaip buvęs ateistas pasidarė tikinčiu. H. Yčaitė — Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios istorija, ir kun. Petras Dagys — Demokratija ir Protestantizmas. Menineje programoje girdėjome p. Mainienę grojant akordinu, moterų trio, — Krisiunkėnienė ir Urbšienė — pagiedojo giesmių, A. Račius ir Burbulys, Jr. pagrojo duetu smuiku ir akordeonu, Vaikai — Elena Elijenas, Edmundas Burblys, ir Jonas Urbšas padeklamavo eilėraščių. Meninę programą užbaigė jaunasis p. Manių sūnelis, dar neturįs nė trijų metų, kuris padainavo dainelę ir baigęs gražiai parodė savo džiaugsmą rankutėms plodamas.

Ponui Žilinskui pasiūlius, evangelikų susirinkimas vienbalsiai nutarė steigti lietuvių evangelikų parapiją Bostone. Išrinkta taryba iš 10 asmenų, su valdyba susidedančia iš p. Žilinsko, p. Manienės ir p. Orento. Artimiausioje ateityje manoma pradėti darbą. Dabartiniu metu lietuviai protestantai savo bažnyčios čia neturi. Pamaldos laikinai laikomos sekmadieniais lenkų bažnyčioje, W. 4tr St. ir Pacific Ave. kampas So. Boston. Dėl tolimesnių informacijų galima kreiptis pas kun. K. Burbulį, 385 Dorchester St., So. Boston, Mass.

Keleivio redaktorius p. Januškis atsilankė į evangelikų arbatėlę, trumpa kalba palinkėjo geros kloties naujam sumanymui, ir pastebėjo, kad protestantiškų įsitikinimų žmonės, būdami liberališki ir pažangūs, aktyviai kelia socialinių reformų klausimą ir prisideda prie pasaulio gerbūvio pakėlimo.

H. Y.

Iš Lindeno choro veiklos

Muziko Čižausko vadovaujamas Lindeno lietuvių choras šių metų sausio 13 dieną savo visuotiname susirinkime perrinko naują valdybą, kurion dabar įeina: Alfonsas Petruitis, Vladas Tursa, Bronius Vasilionis, Anelė Kupinskienė ir savo sportine veikla garsus Adomavičius. Choras pereitas metais turėjo keletą viešų pasirodymų, iš kurių žymesnieji buvo: koncertas per radiją, dalyvavimas New Jersey "Lietuvių Dienos" meninėj programoj ir galop choro koncertas — vakaras. Ir šiais metais choras numato ne menkesnius darbus. Dabar organizuoja dramos sekciją ir ruošias rimto veikalo pastatymui. Artimiausioje ateityje choras pasirodys su savo dainomis šių metų vasario 18-tą dieną Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo (Vasario 16-tos dienos) minėjime. Po to vėl seks koncertas per radiją.

Bendrai paėmus — choras nors ir nelabai gausus dainininkų skaičiumi, bet sudainuoja labai gražiai ir turi gerų balsų. Pav. solistė Zubavičienė. Čia yra muziko Čižausko irgi labai didelis nuopelnas. Be visų gerųjų ypatybių choras turi ir minusų: iki šiol dar vis nesugeba į savo eiles įtraukti ir vietinio Amerikoje gimusio lietuviško jaunimo. Taip pat ir tas jaunimas dar vis nesiryžta pralaužti ledus. Linkėtina chorui ir šia kryptimi geriausios sekmės.

J. Prapuolenis

Kavaliauskai minės 25 m. vedybų sukaktį

PHILADELPHIA, PA.— Sausio 28 d. Juozas ir Ona Kavaliauskai minės sidabrinę savo vedybų sukaktį, kurios puota įvyks jų pačių namuose, 1601-1603 S. 2nd St.

Abu Kavaliauskai yra gimę ir augę Amerikoje, bet tiek jie, tiek jų šeima — pavyzdingi lietuviai. Juozas Kavaliauskas yra ne tik sekmingas biznierius, laidotuvių direktorius, bet ir žymus vietos veikėjas. Tą patį reikia pasakyti ir apie Oną Kavaliauskienę, uoliai dalyvaujančią vietos lietuvių moterų veikloje ir, be to, taip pat turinčią laidotuvių direktorės diplomą.

Kaip žmonės, Kavaliauskai yra labai sociališki ir kultūringi. Nėra tokio lietuvio Philadelphijoje, kuris nežinotų Kavaliauskų, kaip biznierių, veikėjų ir tikrai draugiškų žmonių.. Nesistebėsime, kad šioje jų sidabrinėje 25 metų vedybų puotoje bus gausus draugų ir prietelių būrys.

Šia proga Juozui ir Onai Kavaliauskams linkime sulaukti auksinio vedybų jubiliejaus.

D.

Laisvės šventė

BRIDGEPORT, CONN. —Iškilmingas Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas 33-sis įvyksta Vasario 17 , šv. Jurgio parapijos svetainėje 7 val. vakare. Dalyvaus miesto majoras p. Jasper McLevy, Vienybės laikraščio redaktorius J. Tysliava, parapijos kunigai, kleb. Kazlauskas, vikaras V. Pranskietis ir kiti. Muzikalę programos dalį atliks parapijos choras ir choro solistai. Taip pat numatoma gauti viešnią artistę buvusią Lietuvos operos solistę. Į šią rengimo komisiją įeina šie asmenys: J. Stanislauskas, A. Klimaitis, J. Kairys, V. Domeika, A. Stanišauskas, K. Rudis, J. Butkus, P. Remeika, G. Mingaila, O. Mačiukaitienė, C. Viniauskienė, Amelija Tuskienė. Manau kad ši plati sudėtinga komisija atliks savo pareigas.

***

Lygiai labai svarbi visiems bridgeportiečiams žinia, kad balandžio (April) 15 sekmadienį parapijos svetainėje įvyksta metinis parapijos choro koncertas, kuriame dalyvaus buvęs Vilniaus operos artistas solistas Stasys Liepas. Tad visų Bridgeporto draugijų prašoma, kad tą dieną nieko nerengtų, o dalyvautų šiame koncerte, ir išgirstų šį plačiai žinomą Lietuvos operos dainininką. Kadangi pas mumis retai tokie dainininkai gali pasirodyti, tad pageidaujama, kad visi atsilankytų tą dieną. Stasys Liepas bus pirmą kartą mūsų kolonijoje, tad užpildykime svetainę, ir pagerbkime svetį. Ateityje parašysime daugiau apie visą koncerto programą.

A.

Lietuvių Naujienos
Mėnesinis žurnalas
Leidžia ir redaguoja J. Gustis. Prenumerata metams 1 dol.
332 N. 6th St., Philadelphia 6, Pa.

ANTHONY MARTIN
RESTORANAS ir BARAS
3759 N. 7th STREET,
PHILADELPHIA, PA.

CASINO GARDEN RESTORANAS
William ir Mary Lang, *Sav.*
AMERIKONIŠKI IR LIETUVIŠKI VALGIAI
SALĖ PRAMOGOMS IR PARKAS VASARAI
Šokiai penktadieniais ir šeštadieniais, grojant pirmos rūšies orkestrui.
128 NORTH ELM ST.,
WATERBURY, CONN.
Tel.: 4-9920

A. PAKENAS AND SONS
SIUVYKLA IR VALYKLA

A. Pakenas

Mes siuvame, taisome ir valome drabužius pačiomis moderniausiomis mašinomis ir priemonėmis.

Mūsų gamybos ir medžiagos kokybė, palyginti, yra geresnė, negu kitur.

Darbas atliekamas sąžiningai ir greitai

UŽSAKYMUS PRIIMAME IR IŠ KITUR

Krautuvė
138 E. MAIN ST.
Tel. 1321

Dirbtuvė
110 BROOKSIDE AVE
AMSTERDAM, N. Y.
Tel. 5083

SHEPHERD DISTRIBUTING CO.
Distributors for
DOMESTIC and IMPORTED BEERS
Wholesale and Retail
JOSEPH V. PLAKIS
2315 N. 28th St., Philadelphia, Pa.
Tel.: SAgamore 2-2013

BOSTON BAKING CO.
J. Tamošauskas
B. Andriušaitis
Lietuviška duona ir pyragaičiai
Pristatoma į namus ir krautuves
8 Ames St., Lowell, Mass.
Tel. 2-6797

WHITE HALL HOTEL
PETER ČESNULIS, savininkas
2 barai, restoranas, salės parengimams
NEW TOWN, PA. Tel. 9981

A. MIEŽIS
ALUS, DEGTINĖ, VYNAS
2207 N. 2nd STREET,
PHILADELPHIA, PA.
REgent 9-4156

DIAMOND CAFE
V. B. Santeckas ir
V. Bukauskas, sav.
Alus, degtinė, vynas
305 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.
SO 8-9094

BEE HIVE RESTAURANT
Wm. A. Aliukonis, Sav.
Alus, pirmos rūšies maistas
Kviečiami svečiai, atvykę iš kitų valstybių.
56 High St., Nashua, N. H.

Didžiąją Knygą
ŠLIUPTARNIAI
DAR GALIMA GAUTI
UŽ 3 DOLERIUS
Numažinta kaina ŠLIUPTARNIŲ knygą daugiausia perka naujakuriai. Matyti, kad jiems 5 doleriai yra babai dideli pinigai. Todėl paliekame numažintą kainą iki gegužės 1 d.
Kurie skaitėte laikraščiuose apie įvykusias Clevelande muštynes prie lietuvių bažnyčios dėl lietuvių kalbos, tai, skaitydami ŠLIUPTARNIŲ knygą, matysite, kas darėsi gale 19 ir pradžioje 20 amžiaus, kada lietuviai kunigai tik lenkiškai tekalbėjo ir Varšuvą laikė antrąja Roma, taip labai brangi ir miela jiems buvo lenkų kalba.
ŠLIUPTARNIŲ knyga labai gražiai atspausdinta. 652 dideli puslapiai, kieti drobės viršeliai, dr. Šliupo, kun. Dembskio ir "dėdės" Šerno atvaizdai, o kaina dabar tik 3 doleriai! Atsiuntimo kaštus apmokame.
Reikalaukite šiuo adresu:
Dr. Al. Margeris,
3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

"Pioneers in Radio and Electronics Since 1920"
FADA
Television

12½ In . . . 91 Sq. In. GLARE-FREE grey-face filter glass screen. Better viewing, filt-back angle front panel. Built-in "FADE-SCOPE" Antenna... beautiful mahogany veneer DeLuxe custom-built cabinet console . . . featuring AC Automatic Gain Control circuit. Sensational performer in all areas.

$239.95
VERNON RADIO and TELEVISION
PARDUODAMA IR TAISOMA
JUOZAS BUČINSKAS, Sav.
64 Vernon Street, Worcester, Mass.
Tel. 6-1759.

Senasis Brooklynas Kalba

Senų laikų reportažai iš lietuvių būklės Brooklyne

Visuomeniškas Brooklyno lietuvių gyvenimas kasmet tvirtėjo.

Atsirasdavo jaunų energingų darbuotojų, daugiausia tik ką atvykusių iš Lietuvos, kurie suorganizavo visą eilę draugijų.

Apie 1890 metus Brooklyne ir New Yorke būta šių draugijų:

Bene seniausia lietuvių organizacija buvo šv. Kazimiero draugystė, kuri įsisteigė dar 1875 metais New Yorke. Pradžioje ji turėjo tik 7 narius, o po penketo metų jai priklausė jau 180 narių ir ji turėjo 2,600 dolerių kapitalo.

Pačiam Brooklyne 1875 metais įsteigta šv. Juozapo draugystė, kuri taip pat sparčiai išaugo ir tuo pat metu turėjo net didesnį kapitalą (2,921 dol.

Šios abi organizacijos buvo svarbiausios pašalpinės ir ekonomiškai anais laikais pajėgiausios.

Be to dar čia susikūrė šv. Jurgio Brooklyne, Gedimino, taip pat Brooklyne ir Vytauto irgi Brooklyne. Šios organizacijos jau mažesnės apimties, bet taip pat pašalpinės, ligos ir mirties atvejui.

Grynai kultūriniams reikalams lietuviai buvo tuo metu įsteigę "Mildos giedorių draugystę" New Yorke. Kaip galima spręsti iš paties draugijos pavadinimo, jai priklausė dainos mėgėjai. Narių skaičius svyravo nuo 40 lig 60 asmenų.

Pradžioje lietuviai čia ruošdavo teatro vaidinimus neorganizuotai. Vieną parengimą suorganizuodavo vienas mėgėjas, kitą jau kitas. Ilgainiui pasirodė jau neparanku taip padrikai veikti. Tad ir atsirado "Teatrališkai - muzikališka draugystė," kurią įsteigė J. Moliušis ir J. Gėgžnas. Ši draugija narių turėjusi 24.

Lietuvių politinis ir profesinis susipratimas pasireiškė gan anksti. Kaip žinia, čia lietuviai iš senų laikų daugiausia dirba, kaip sakoma, "prie kriaučių." Ir jų atlyginimas, ypač ankstyvesniais laikais, būdavo vis menkokas. Tad dažnai čia kildavo streikai. Tų streikų metu lietuviai siuvėjai, prisižiūrėję kitų tautų savo darbo draugų, kurdavo savo atskirus tautinius unijų vienetus.

Grynai politiniams reikalams lietuviai dar devyniasdešimtais metais buvo sukūrę savo klubus. Jau tais laikais Didžiajam New Yorke buvo penki klubai: du republikonų, du demokratų ir 1898 m. buvo atsiradęs "socialistiškas klubas."

—o—

Iš senų laikų garsūs Brooklyno kriaučiai. Jų gyvenimas yra vertas atskiro tyrinėjimo. Nors laikui bėgant lietuviai išmoko įvairių amatų ir surado visokios rūšies darbų, bet vis tik dauguma Brooklyno lietuvių lig šiai dienai, galima sakyti, pasiliko kriaučiais.

Jau 1899 metais Brooklyne būta net 40 siuvėjų, kaip tada rašydavo "šiopų." Greičiausia dauguma tų dirbtuvių buvo visai menkos, tik jų dalis turėjo daugiau darbininkų. Tais laikais siuvėjų uždarbis irgi buvęs ne koks. Pradedantieji uždirbdavę vos 4 dolerius į savaitę. Tik geri meisteriai gaudavę 20 dol.

Kai kuriose lietuvių siuvyklose buvę tik trejetas mašinų, o daugiausia 20 mašinų. Nereikia užmiršti, kad lietuviai dirbdavo ne tik savo tautiečių dirbtuvėse. Jų daugelis dirbdavo pas žydus, italijonus ir kt. Tad ano laiko apskaičiavimai, kad lietuvių siuvėjų tada buvo apie 1945, greičiausia nėra visai tikslūs. Pažymėtina, kad tais laikais moterų siuvyklose dirbo tik penki nuošimčiai. Lietuviškose dirbtuvėse tik 391 moteris dirbo. Taip pat įsidėmėtina, kad lietuvių siuvyklose ir anais laikais dirbdavo svetimtaučiai, jų tarpe žydai, italijonai ir kt.

Pirmoji lietuvių siuvėjų unija buvo sukurta 1886 metais. Apie tai plačiau rašė Lietuviškas Balsas. Darbininkai per unijas siekė savo būvio pagerinimo. Neišvengiamas buvo tų unijų susidūrimas su "bosais." Bosai sumanė ginti ir savo interesus. To laiko spaudoje randame šio konflikto pėdsakus. Kažin koks Kavaliauskas ragino siuvėjų "bosus," jei negalima tuo tarpu sudaryti savos unijos, "tai bent prisirašyti prie žydų bosų unijos."

Kai lietuviai bosai nesusitarę su darbininkais uždarė savo dirbtuves, tai darbininkai susijungė į maž daug koperatiniais pagrindais draugiją ir įsteigė net dvi savo dirbtuves. Pagal jų nutarimą, "visi lygiai dirba, visi lygiai pelnu dalinasi." Tik, deja, toji siuvėjų kompanija neilgai gyvavo, prasidėjo nesutarimai ir dirbtuvė turėjo užsidaryti.

Siuvėjų darbininkų unija, arba "Knights of Labor," buvo įkurta 1894 metais. Ir šiuo syk iniciatyvą padarė labiau organizuoti svetimtaučiai, pirmoje eilėje žydai. Lietuviai kiek vėliau prisidėjo prie šios unijos sudarydami savo atskirą lokalą. Pirmas lietuvių lokalo prezidentas buvo Jonas Merkevičius.

Pradžioje prie lietuvių lokalo priklausė arti 800 lietuvių siuvyklų darbininkų, nes apie trečdalį siuvėjų buvo, kaip tuo metu buvo sakoma "skebsų," nepriklausančių unijai. Ir vėliau ilgą laiką lietuvių siuvėjų dalis vis neįsirašydavo į uniją, nors per spaudą jie nuolatos buvo raginami tai padaryti.

(Bus daugiau)

JONAS JAKAITIS
ir G. FĖDORSHIK
MĖSOS KRATUVĖ
33 Siegel St., Brooklyn 6,
Geriausi mėsos gaminiai
Tautiečiai prašomi atsilankyti gausite skilandžių, balionių ir kitokių mėsos gaminių specialiai šventėms paruoštų.

VINCO VIDGINIO
MAISTO KRAUTUVĖ
438 JEFFERSON ST.
Philadelphia, Pa.
TR 1-6627

WILLIAM VALAITIS
Visokeriopas automobilių taisymas
730-2 E. Moyamensing Ave
Philadelphia, Pa.
Tel. Howard 8-0596

TRAUN'S CAFE
N. E. cor. 16th Street
and Spring Garden
Tel. LO 7-8662, LO 7-4967
Res. Cheltenham 2562
Philadelphia, Pa.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
104 NORTH BROAD STREET
Philadelphia 2, Pa.
(At Race Street Subway Entrance)
STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1950

ASSETS

Monthly Installment Loans	$6,929,276
Loans on Savings Accounts	85,465
Federal Home Loan Bank Stock	125,000
Cash on Hand and in Banks	942,709
Office Building and Equipment	74,802
Parking Lot—1415 Race Street	22,723
Deferred Charges and Other Assets	5,076
Total	$8,085,051

LIABILITIES

Savings Accounts		$6,936,989
Advances—Federal Home Loan Bank		600,000
Loans in Process		60,417
Other Liabilities		8,875
Specific Reserves		16,952
General Reserves	$260,000	
Undivided Profits	201,938	461,938
Total		$8,085,051

CHARLES S. CHELEDEN, President
RAYMOND UZUMECKI, Secretary
HENRY KEMEKLIS, Treasurer
REGULAR DIVIDENDS
Payable June 30 and December 31. Paid without interruption since 1901. Never less than 2½ percent per annum.

Raymond Wasikonis
RESTORANAS IR BARAS
2826 Master Street
Philadelphia, Pa.

PHILADELPHIA, PA.
MALONI LIETUVIŠKA UŽEIGA
ANTHONY BALCHIUNAS, SAV.
113 SOUTH 34th STREET
Arti Pennsylvanijos Universiteto

PETER DAVIDONIS
VYNAI — LIKERIAI — ALUS
2327 Brown Street Philadelphia, Pa.

ADAMS' CAFE
RESTORANAS IR BARAS
941 SPRING GARDEN, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-6785

Naujai atidarytas lietuviškas restoranas ir baras
TRAUN'S
N. E. cor. 7th and DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9566

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601-3 So. 2-nd Street Tel.: DEW 513
PHILADELPHIA, PA.

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 Mt. Vernon Street Telefonas Poplar 4110
PHILADELPHIA, PA.
Moderniška laidojimo įstaiga: didelė graži koplyčia, erdvi salė su baru, pakelevingiems suteikiama nakvynė — viskas nemokamai.
Nelaimės valandą kreipkitės į mūsų įstaigą, dieną ar naktį — mes visados pasirengę suteikti geriausį patarnavimą.

Šimtmečių bėgyje, žmonės yra jodinėję įvairiais gyvuliais, bet šiuo nosaragiu pajodinėti teišdrįso tik Frankfurto zoologijos sodo prižiūrėtojas.

LIETUVIAI TREMTINIAI SIBIRE

Vienas lenkų žurnalistas ištrūkęs iš Sibiro, aprašo savo įspūdžius.

Atsidūręs vagone, ėmiau dairytis aplinkui. Prekinis vagonas, į kurį mane įgrūdo, buvo standartinio tipo, pritaikytas vidutiniškai vežioti 8 arkliams arba 40 žmonių. Tačiau, kaip vėliau patyriau, mūsų vagone buvo įgrūsta 93 asmenys. Suradau vieną kitą tai buvo lenkų ir lietuvių inteligentijos atstovai, buvę karininkai, policininkai, geležinkeliečiai, valdininkai, pramoninninkai, laisvųjų profesijų atstovai, daug darbininkų, laikrodininkas, virėjas, katalikų kunigai ir rabinas, inžinieriai ir technikai, jauni keliolikamečiai berniokai ir net 70 metų seniai, luoši — berankiai ar bekojai.

Vagone buvo pasibaisėtinai tvanku. Tik vienas dviejų mažyčių langelių buvo atdaras, kuris teikė mums kiek šviesos ir oro. Buvo tiek ankšta, kad vienam senesniųjų žmonių nusilpus nuo karščio ir tvankumo, visi kiti turėjo susispausti dar labiau, kad galima būtų aną paguldyti ant grindų.

Siauras medinis latakėlis, ileistas pro sieną, buvo vienintelis mūsų įrengimas higienos reikalams. Vandens visai nebuvo.

N. Vilnios stotyje išlaukėm taip kiaurą parą. Eilės enkavedistų supo mūsų vagonus, o kitapus sargybų — kirbėjo minia Vilniaus gyventojų, atėjusių atsisveikinti su tremiamaisiais. Kai kurie žmonės pribėgdavo prie vagonų ir stengėsi paduoti pro gretas kaliniams papirosų, laišką, keletą rublių, gabaliuką duonos.

KRYPTIS — ŠIAURĖS
RYTAI

Pagaliau, visai sutemus, mūsų traukinys pajudėjo. Pagal važiavimo kryptį suvokėm, kad esame vežami į šiaurės rytus.

Visi buvom neapsakomai išalkę ir ištroškę, bet į mūsų šauksmus bei vagono sienų daužymą niekas neatsakinėjo. Traukinys ėjo nesustodamas stotyse. Naktį jis buvo apšviestas stiprių prožektorių šviesa, o jei tik trumpai sustodavo, vagonų stogais dažnais tarpais prabėgdavo sargybos.

Pagaliau, kartą, kiek ilgesniam laikui sustojus, durys atsidarė ir sovietų kareivis įmetė į vagoną mažą statinaitę vandens. Visi ėmėm grūstis arčiau durų, šiek tiek gryno oro įkvėpti, tačiau buvom grubiai atstumti. Durys ir vėl užsitrenkė.

Po dviejų parų kartą buvo įmesta maisto: po sūrią silkę. Silkes godžiai prarijome, nesirūpindami, kokios bus to išdavos, norėdami nors valandėlei numarinti tikrai žvėrišką alkį. Tą dieną nedavė vandens. Netrukus visi pajuto baisų troškulį, atrodė, kad gyvi degam. Į šauksmus: vandens, vandens! — niekas neatsakinėjo. Kai kitą dieną įritino statinaitę vandens, troškulio paveikti žmonės puolė ją taip staigiai, kad statinaitė apvirto ir pusė vandens išsilaistė.

DU ŽURNALISTAI

Viename vagono kampe sėdėjo du žurnalistai. Vienas jų Kaune leisto "XX Amžiaus", dienraščio bendradarbis, V. Bičiūnas, kitas — Sov. Sąjungos pilietis, bolševikinio oficiozo Vilniuje "Prawda Wilenska" bendradarbis, H. Linskis. Abu sėdėjo galvas nukorę ir vienas su kitu nekalbėjo. Greta jų, įspaustas į vagono kertę, stovėjo ryškiai semitiškų veido bruožų jaunas vyras. Nustebęs pamačiau, kad į apsiausto atlapą jis yra įsisegęs raudoną sovietinę žvaigždę su piautuvu ir kūju, o greta — Stalino atvaizdą.

—Ką gi jūs čia veikiate, drauge, — paklausiau, apsimesdamas nustebęs.

—Tai klaida, drauge, didelė klaida, — atsakė sunervintu balsu. — Aš esu komsomolo narys, masinių suėmimų metu pasitaiko klaidų, bet mano partinė vyresnybė ir mano sesuo pasistengs klaidą pataisyti. Kai mane paleis, tai aš pasistengsiu, kad ir jums būtų geriau. Kaip manot, kur mus veža? — pasiteiravo po valandėlės neramus.

—Ten, kur vėždavo visus lenkus ir lietuvius patriotus carų laikais — į Sibirą...

—Ui, ką sakot?! Tai klaida, didelė klaida... Tai turi paaiškėti...

Pasitraukiau nuo jo ir yriausi pro žmonių spūstį į kitą kampą, o jis stovėjo ir kartojo:

—Tai klaida, tik klaida... Aš esu komsomolo narys... tai turi paaiškėti...

Mūsų traukinys vis riedėjo į nežinomą tolį, bildėjo bėgių sujungimai, krypinėjo posukiuose, girgždėjo grandiniais ir jaudinančiai cypė. Vagone nelaimės nusiaubti žmonės tylomis kalbėjo. Kiti, susigūžę ant grindų, užsidengę veidus delnais, stengėsi nustumti nuo savęs pasibaisėtiną tikrovę, galvojo, gal apie savo šeimą, apie mažą medinį namelį. Kiti tylomis meldėsi. Kertelėje buvęs kunigas pasiūlė sutartinai kalbėti litaniją...

Vis labiau ir labiau tolome nuo gimtinės...

R. Gžymala

ANGLIJOS LIETUVIAI

Toki kelią yra padaręs V. Mikuckis, telšiškis. Į Angliją atvyko 1947 m. liepos mėn. tų pat metų rugpiūčio mėn. pradėjo dirbti Courtauldo fabriko kantinėje. Jis atsikvietė į Angliją žmoną su dukrele ir uošvę. Šiame fabrike dirba apie 2,000 darbininkų jų tarpe — apie 40 lietuvių.

"Kaip tamstai sekasi? Gal malonėsit papasakoti nuo pradžios? Kaip sekėsi darbai? Ar dar nenusibodo?"

"Kai tik atvažiavau į Coventry ir atvykau į fabriką, mane paskyrė fabriko kantynę, kur valgo visi fabriko darbininkai ir tarnautojai. O valgo kiaurą parą. Taigi ir aptarnaujančių kantynę yra nemaža, per 25 moteriškės ir aš vienas vyriškis. Pradžioje buvau patenkintas savo darbu, nes po visų badavimų Vokietijoje, galėjau sočiai pavalgyti.

"Darbas iš esmės buvo nesunkus. Aplinka simpatinga ir aš jaučiuosi neblogai. Išbuvau šiame darbe pustrečių metų. Būčiau ir toliau buvęs, jei atlyginimas būtų didesnis. Už 5 darbo dienas gaudavau tik 4.17 sv. Jei dirbdavau šeštadienį ir sekmadienį — uždirbdavau 7 svarus. Galutinai buvau nusikraustęs dirbti naktinėn pakaiton, kur už 7 darbo naktis gaudavau 10 svarų, o už 6 naktis — 8.10 sv.

"Pervedus mane vėl dieninėn pakaiton, aš ir persikėliau į verpimo skyrių, kur jau dirbu 8 mėnesiai. Dirbu pakaitose.

"Per 5 darbo dienas čia uždirbu apie 7 svarus. Dirbau prie mašinų. Darbas lengvas, jėgos vartoti nereikia. Visa bėda, tai šiluma. Visą laiką per 30 laipsnių Cels. Per šilta. Oras pilnas acetono ir alyvos kvapo. Darbininkai čia dirba tik ligi 40 metų. Paskui jau eina į kitus skyrius. Ir mūsiškių daugelis neišlaikė.

"Šiuo metu dirbu kaip ir geresnį darbą: tenka reguliuoti verpimą ir mašinas. Darbas, nors atsakingesnis, bet lengvesnis ir karštesnis. Pusę darbo laiko tenka praleisti tose pačiose patalpose, bet tik paviršiuje, kaip ir palubėj. Tik užlipus prakaitas pradeda pilti.

"Darbu esu patenkintas ir keisti nemanau. Bendrai, nesigailiu į šį kraštą atvažiavęs: niekur nėra geriau. Ir važiuoti niekur iš čia nemanau. Nors turiu giminių Amerikoje, kurie atsiuntė ir afidavitus. Padėkojau — ir grąžinau.

"Kas jus taip žavi šiame krašte ir kuo esate patenkintas?"

"Nors mums tenka gyventi pačiame žemiausiame socialiniame luome — proletariato, bet gyvenimo standartas yra pakankamai aukštas. Aukštesnis, kaip visoje Europoje. Su kuo reikėtų lyginti mano šiandieninį gyvenimą su buvusiu Lietuvoje? Taip galėjo gyventi tik nemažas valdininkas. Imu aš tik grynai materialę dalyko pusę. Gyvenimas visais atžvilgiais užtikrintas: čia tau ir nemokamas gydymas, čia ir pašalpos susirgus, čia pašalpos ir nedarbui esant ir bendrai esi žmogus apdraustas nuo įvairių netikėtų nelaimių. Ar taip yra Amerikoje? Kol sveikas, tai viskas gerai, o susirgai, tai tavo visos sutaupos išbyrės. Ir bendrai čia su tavimi visi skaitosi."

"Kaip santykiai su vietiniais? Kaip dypukai sugyvena su anglais?"

"Su anglais santykiai geri. Nežinau dėlko, bet lietuviai tuo atžvilgiu stovi pirmoje vietoje.

"Lenkai nesugyvena. Paskui eina ukrainiečiai, latviai ir kiti. Tai ne mano prasimanymas, bet anglų darbininkų ir meisterių nuomonė. Ir aš esu labai geros nuomonės apie anglus darbininkus. Dirbdamas kantynėje, turėjau progą gerai juos pamatyti ir susidariau nuomonę, kad yra aukštos kultūros žmonės ir perėję geras auklėjimo rankas."

TRUMPAI

Kolumbijoje tėra vos 300-400 lietuvių, kurie susispietę Bagotoje ir Medelline. Medelline įsikūrė Lietuvių Bendruomenės skyrius. Šioje primityviškoje šalyje įsikūrimo sąlygos nėra lengvos. Daugelis dirba tik už butą ir maistą. Socialės apdraudos ir priežiūros nėra.

Worcesterio lietuviai Vasario 16 dienos minėjimą ruošia sekmadienį, vasario 18 d. Lietuvių Piliečių Klube. Programą atliks Meškienės ir Snarskio vedami chorai, kalbės lietuviams palankus Harold D. Donahue ir kiti žymūs kalbėtojai.

Worcesteryje vasario 25 d. ruošiamas "testimonial" jaunam advokatui Zenonui Balčiūnui.

Viktoras Širvydas, buvusio Vienybės redaktoriaus sūnus bedirbdamas susižeidė kairiąją ranką.

Prof. Adolfas Baliūnas, Chicagoje, buvo susirgęs plaučių uždegimu.

S. Borisienė, Chicagoj, Vienybės koncerte dalyvaujančios dainininkės Joan Francis motina, po ilgesnės pertraukos vėl grįžta į sceną.

TREJANKA

Mūsų Trejanka yra pasaulinė Trejanka. Mūsų Trejankos aknys, žievės, sėklos, lapai ir kiti dalykai surinkti nuo saulės tekėjimo ligi saulės nusileidimo. Japonijoje pirmučiausia saulė teka ir mūsų Trejanka prasideda iš Japonijos, Kinijos, Indo-Kinijos, iš Persijos, iš Egypto, Prancūzijos, Ispanijos, Vakarų Indijos, Pietų Amerikos, Centralinės Amerikos, Mexikos, Šiaurės Amerikos, Canados — ir čia saulė leidžiasi. Įmerk Trejanką į ruginę ir gerk po čerkutę viso pasaulio gerą mišinį. 75 už pakelį. Prisiunčiam į jūsų namus.

ALEXANDER'S CO.
414 West Broadway
South Boston 27, Mass.

Chicagiečių labai mėgstamos Margučio radio programos pasiekė įsidėmėtino skaičiaus — 8,000 valandų. Šią programą įsteigė velionis Antanas Vanagaitis. Dabar šią lietuvių radijo programą veda K. J. Deveikis, Petras Linkus ir dailininkas Vladas Vijeikis. Margučio programą daugiausia remia adv. Antanas Olis, Antanas Lapinskas, Juozas Bačiūnas, dr. Stepas Biežis ir k.

Sveikintinas Hamiltono, Kanadoje, įvairių srovių pasitarimas suderinti kultūrinę veiklą. Pasitarime buvo pasiekta vieningumo, kurs žada ateityje įvairių politinių krypčių lietuvių taikų sugyvenimą.

Montrealyje, Kanadoje, muzikas A. Piešina suorganizavo 5 asmenų orkestrą, kurs groja vietinių lietuvių parengimuose.

Brockton, Mass. lituanistikos mokyklos tėvų komitetan išrinkti V. Grybauskas, P. Kocinienė ir V. Senutas. Jie pasiryžę aplankyti visus mokinių tėvus ir paraginti juos leisti vaikus į šią mokyklą.

Toronte, Kanadoje, steigiama lietuviška radijo valanda. Lietuviška radijo programa bus transliuojama šeštadieniais tarp 2 ir 3 valandos.

Toronto lietuvių parapijoje pasiektas vedybų rekordas. Nuo Kalėdų pirmos dienos ir naujų metų čia susituokė 15 porų.

DR. M. J. COLNEY
148 Grand Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-4747
PRIĖMIMO VALANDOS:
nuo 10 val. ryte iki 8 val. vak.

Atvykę į Miami, Florida, paskambinkite, o mes tuojau nusiųsime automobilį ir jus parsivežime.
SOUTHERN CROSS HOTEL
Paul Usanis, Savininkas.
Jūs būsite patenkinti, apsistoję šiame didžiuliame, švariame ir gražiai įrengtame savo tautiečio viešbutyje.
Kainos prieinamos.
642 N. W. 3rd STREET MIAMI 36, FLORIDA
Telefonas: 82-9500

VIENYBĖ

An American Weekly in the Lithuanian language

Established in 1886 by J. J. Paukštis

JUOZAS TYSLIAVA, Editor and Publisher

Editorial and Business Office:

412 Bedford Ave., Brooklyn 11 N. Y. Phone EVergreen 4-0802

Subscription Rates: USA and possessions $4.00 per year, Canada $4.50, elsewhere $5.50. Advertising rates on application.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

Penktadienis 1951 m. sausio 26 d.

SOVIETŲ SLAPTI PASIRUOŠIMAI

Tuo tarpu, kai demokratinio pasaulio jėgų organizavimas vyksta, galima sakyti, visų akyse, tai anoje geležinės uždangos pusėje viskas daroma didžiausioje paslaptyje. Ten jokie senatoriai nedaro pareiškimų apie karinius planus ir laikraščiai neteikia žinių apie ginklavimosi eigą. Tuo metu kai čia skelbiama kiek kuri valstybė patieks divizijų, tai ten viskas dingsta migloje.

Galima tik spėlioti apie tai, kokios jėgos stos prieš demokratinį pasaulį. Kaip parodė Korėjos eiga, demokratinis pasaulis visai nebuvo informuotas apie komunistų pasiruošimus.

Tad kiekviena ateinanti žinia turi būti ypatingai vertinama. Štai Londono spaudoje rašoma, jog raudonosios armijos daliniai užmaskuoti satelitiniuos kraštuos vis stiprinami. Rumunijoj, kur oficialiai visai neturėjo būti raudonosios armijos, nuolatos vyko didelis jos dalinių judėjimas.

Bet jau praeitą rudenį toks intensingas buvo raudonosios armijos slinkimas į vakarus, kad jo jau nebegalima buvo nuslėpti. Lenkijoj, Čekoslovakijoj ir Vengrijoj atsirado jau stambūs dažniausia motorizuoti daliniai lig brigados didumo. Tuo tarpu Balkanuose ir Rumunijoj buvo pasitenkinta tik komunikacinių kelių apsaugos mažesniais daliniais.

Kito tipo raudonosios armijos daliniai, daugiausia artilerija, siunčiamos į satelinius, neva tų kraštų kariuomenei mokyti ir sustiprinti.

Žodžiu, ten iš anksto pasiruošta ir laukiama atitinkamos progos. Šios žinios visai atsitiktino pobūdžio. O kaip tikrovėje yra? Ar tik visi tie pasiruošimai, apie kuriuos taip daug kalbama ir rašoma, nebus pavėluoti?

VOKIEČIAI PRIEŠ EISENHOWERĮ

Gen. Eisenhowerio misija Europoje, kaip parodė pirmieji žingsniai, yra nelengva. Suprantama, kad komunistai jį puola visu įnirtimu, skelbia įvairius melus, rengia streikus ir demonstracijas, bet pasirodo, kad ir Vakarų Vokietijoje gen. Eisenhoweris buvo sutiktas nelauktai priešiškai.

Šis vokiečių išsišokimas parodo jų tikrasias nuotaikas ir net jų tuo tarpu nuslėpiamus planus.

Vokiečių radijo piktai kritikavo vyriausio Europos jungtinių jėgų vado darbuotę praeito karo metu. Kaip tik gen. Eisenhowerio atvykimo išvakarėse vokiečių kalbėtojas pasakė: "Gen. Eisenhoweris yra atsakingas dėl dabartinės krizės. Juk jo įsakymu sąjungininkų kariuomenė sustojo prie Elbės ir davė progos bolševikams užgrobti Čekoslovakiją. Gen. Eisenhoweris visaip žemino vokiečius ir palaikė draugiškus santykius su rusais. Su vokiečių generolais jis elgėsi, kaip su nusikaltėliais, dalyvavusiais masinėse žudynėse."

Šis gen. Eisenhowerio puolimas kaip tik sutapo su Vakarų Vokietijos parlamento Bonnoje triukšmingu posėdžiu, kuriame vienas socialdemokratų vadų, dr. Schmidtas tribunoje sušuko:

—Vakarų sąjungininkai negali mus traktuoti, kaip nugalėtuosius ir tuo pat metu reikalauti, kad mes veiktume, kaip jų sąjungininkai.

Ta pačia proga iškeltas reikalavimas sumažinti okupacines išlaidas.

Paskutinėmis žiniomis gen. Eisenhoweris atsisakęs vykti į Bonną, bet vyksiąs į Hamburgą, kur yra vyriausioji Amerikos karinių jėgų vadovybės bustinė.

Tai visa parodo, kad vokiečiai nepasiruošę būti sukalbami organizuojant Vakarų Europos gynybą. Taip pat aišku, kad jie šią progą išnaudos tikslu kuo daugiau išreikalauti iš sąjungininkų. Kanclerio Adenauerio pirmi palankūs pareiškimai po to viso nustoja tos reikšmės, kuri jiems pradžioje buvo teikiama.

VIS PASIKARTOJANTI PRIEKAIŠTAI

Prieš porą savaičių mūsų laikraštyje žymus kultūrininkas, pasirašęs slapivardžiu Karaliūnas, suglaustai išdėstė priežastis, dėl kurių vis nenurimsta priekaištai tarp naujai atvykusių ir seniau šiame krašte įsikūrusių lietuvių.

Į šį straipsnį tuojau reagavo lietuvių kalba spausdinami komunistiniai lapeliai. Jie apsidžiaugė, jiems buvo malonu pabrėžti, kad yra nesutarimų lietuvių patriotinėje visuomenėje. Pirmas ženklas, jei priešas džiaugiasi, tai jau negerai... jau surasta silpnoji mūsų vieta.

Spauda apie tuos santykius aiškiai vengia kalbėti. Bet ir tai atskiruos pareiškimuos, ar pastabose pralenda nepasitenkinimo žymės. O jau privačiai, įvairiuos pokalbiuos kiek pripasakojama būtų ir nebūtų dalykų. Mažas nuotykėlis išpučiamas spalvos sutirštinamos. Vieno atskiro žmogaus poelgis, ar nepagalvotas žodis primetamas visiems.

Žinoma, laikraščiuos spausdinami kad ir liepsningi pareiškimai maža ką padės, jeigu visų mūsų nebus geros valios ir tikro noro ką padės, jeigu visų mūsų nebus geros valios ir mus.

Bendras likimas, bendra visų kova ir didieji mūsų tautos uždaviniai turi visus sujungti į vieną, stiprią kovos koloną.

IŠKLAUSYKITE IR ANTROSIOS PUSĖS

Rašo M. D. ŠMETONAITĖ-VALUSIENĖ

Prieš mane guli prof. Krėvės — Mickevičiaus straipsnis "Iš pirmosios bolševikų okupacijos Lietuvoje. Vyriausybės sudarymas," tilpęs žurnale NEMUNAS.

Perskaičiusi šį straipsnį, staiga prisiminiau, kaip vieną sykį, gerais nepriklausomos Lietuvos laikais, Paryžiuje, susitikau stamboką rankraštį nešinantį lietuvių karį.

—Ar rašote knygą? — pasiidomavau.

—O kaip gi, ponia, rašau.

—Ar nepaslaptis, apie ką?

—Apie Napoleoną.

—Labai įdomu. Paryžiuje, berods, ir medžiagos šiai temai nestinga?

—Medžiagos? — nustebo mano pažįstamas ir išdidžiai pridūrė: — Medžiaga man nereikalinga. Rašau iš atminties...

Tas karininkas gal ir buvo geras strategas, bet tikrausiai menkas biografas. Kai tada toks naivus kariškio pareiškimas privertė mane nusišypsoti, tai šiandien darosi liūdna, konstatuojant faktą, kad toks rimtas mokslininkas ir patriotinių veikalų kūrėjas, kaip prof. Krėvė, rašo "iš atminties" ir (gal dėl stokos patikimų šaltinių?) toji atmintis gerokai šlubuoja.

Atrodo, kad prof. Krėvė rašė ne tik paskubomis, bet ir būdamas susinervinęs. Nenuostabu. Yra žmonių, kurie prof. smerkia už sutikimą atsistoti bolševikinės vyriausybės priešaky. Pats faktas, kad jo kandidatūra buvo bolševikams priimtina, gali kai kam atrodyti įtartinas.

Be abejo, prof. Krėvė norėtų pasiteisinti prieš visuomenę, apginti savo vardą. Tas suprantama, ir kiek tai liečia mane, aš esu linkusi tikėti, kad motyvai, kuriais prof. Krėvė vadovavosi, priimdamas Dekanozovo pasiūlymą, buvo patriotiniai. Bet, manau, visiems būtų buvę geriau, jei prof. Krėvė būtų pasiklovęs savo žmonos moteriškų instinktu ir atmetęs tą pasiūlymą.

"Tas klaidų nedaro, kas nieko nedaro," patarlė sako ir jei pridursime seną lotynišką posakį "errare humanum est," tai jau visai pasidarys aišku, kad žmogus iš prigimties yra klystantis. Blogiau kai, norėdami save pateisinti, imame kaltinti kitus ir dar neturėdami pakankamai davinių. Čia aš turiu mintyje pirmon eilėn prof. Krėvės pasikalbėjimą su Merkiu aprašymą. Galimas dalykas, kad tada Merkys Krėvei taip klaidingai atvaizdavo birželio 12-15 įvykius ir Prezidento Smetonos iš Lietuvos išvykimo aplinkybes. Nežinau, kokie buvo Merkio motyvai ir spėlioti nesiimsiu: de mortuis aut bene, aut nihil. Bet, cituodamas tą pasikalbėjimą in extenso ir nepaaiškindamas, kaip iš tikro buvo, prof. Krėvė nupiešia A. Smetonos vaidmenį labai negražiomis spalvomis. Tad pasistengsiu prof. Krėvės straipsnio sudarytą vaizdą atitaisyti.

1940 metų pavasarį mano brolis Julius su šeima ir mudu su vyru gyvenome pas tėvą Prezidentūroje, tuo tarpu kai mano motina gyveno Užugirio ūkyje ir tik kartais atsilankydavo Kaunan. Su širdgėla sekėme tuos tragiškus įvykius, kurie, vejami nepermaldaujamo likimo, kas dien siaurino kilpą iki pagaliau visai užgniaužė Lietuvos nepriklausomybę.

Birželio 12 d. popiet min. pirm. Merkys grįžo iš Maskvos, po eilės pasimatymų su Molotovu. Jisai tą pat dieną padarė Valstybės Prezidentui pranešimą ir vakare dalyvavavo ministerių tarybos ir kariuomenės vadovybės posėdyje, Prezidentūroje.

Paaiškėjo, kad jis buvo Molotovo labai blogai priimtas. Molotovas kaltino Lietuvos saugumo organus rusų dezertyro Butajevo nužudyme. Barėsi už Alytaus žydo Lazarevičiaus suėmimą. Sakė, esąs, trukdomas 10-ties skalbėjų darbas rusų Alytaus įguloje. Primetė, kad Lietuvos spauda simpatizavusi Suomijai rusų-suomių karo metu, aštriai puolė "XX Amžių" už vieną antisovietišką karikatūrą, pyko, kodėl vidaus reikalų ministras gen. Skučas ir saugumo departamento direktorius Povilaitis, anot Molotovo, visų blogų darbų didžiausi kaltininkai, vis dar iš tarnybos nepaleisti ir panašiai... Molotovas asmeniškai puolė Merkį už jo straipsnį, paskelbtą žurnale "La Revue Baltique." Tame straipsnyje buvo pasakyta, kad, Lietuvai Vilnių atgavus, visoms trims Pabaltijo valstybėms nebėra jokių kliūčių artimesniam bendradarbiavimui. Iš to straipsnio Molotovas padarė išvadą, kad lietuviai su kitomis Pabaltijo valstybėmis rengia karinę sąjungą. Ketinamos sąjungos tikslu, esą, generolai Reklaitis ir Gerulaitis važinėjo į Rygą. Paskyrimas į Taliną Lietuvos karo attache esąs irgi labai įtartinas ir t.t.

Merkys sakėsi atrėmęs visus tuos Molotovo kaltinimus, bet Molotovas apsimetęs neįtikinamu.

Prez. Smetonai paklausus, ar Molotovas jokių reikalavimų Lietuvai nepateikė, Merkys atsakė, kad ne.

Birželio 13 d. mano tėvo vardadienį, praleidome savųjų tarpe, Prezidentūroje, labai prislėgtoje nuotaikoje, nes vis didėjantis rusų agresyvumas ir nuolatiniai priekaištai nieko gero nelėmė. Mus atlankė mano motina. Merkys, taip pat Antanas, tą dieną praleido savo ūkyje.

Birželio 14 d. vėlai vakare prim. Merkys pranešė, kad gautas ultimatumas iš Maskvos ir 1 val. nakties buvo sušauktas vyriausybės posėdis Prezidentūroje. Tarp kitko apie tą ultimatumą sužinojau tik vėliau, nes tą vakarą jau buvau nuėjusi gulti.

Miegojau blogai. Nuolatsiautė už lango automobiliai bei skubiai žingsniavo žmonės viršuj, pasitarimų salėje Birželio 15 d., apie 8 val. ryte, atsikėliau ir užėjau į brolienės kambarį. Jinai man pasakė, kad Julius visai nebuvo atsigulęs ir kad bolševikai prisiuntė Lietuvai ultimatumą.

Išgirdus tokią naujieną, ir kadangi tuo metu Julius buvo kaž kur išėjęs, užėjau pas prez. adjutantą pulk. Žukaitį pasiteirauti smulkiau. Iš pulk. Žukaičio sužinojau, kad rusai pareikalavo įsileisti Lietuvon neribotą skaičių kariuomenės, sudaryti jiems priimtina ministrų taryba ir patraukti teisman gen. Skučą ir dir. Povilaitį. Pulk. Žukaičio žiniomis, tais klausimais ir buvo tartasi visą naktį. Daugumas ministrų ir kariškoji vadovybė pasisakiusi už nesipriešinimą bolševikams, tik krašto apsaugos ministras gen. K. Musteikis ir pora kitų ministrų palaikė Prezidento Smetonos nuomonę, kad reikalinga priešintis.

Mums besikalbant su pulk. Žukaičiu, išgirdau gretimame kambary gen. Skučo balsą, kreipiantis į dežuruojantį karininką, kad praneštų susirinkusiems apie jo atvykimą.

Vėliau sužinojau, kad, po atsilankymo Prezidentūroje, gen. Skučas ir dir. Povilaitis buvo min. pirm. Merkio "po apsauga" išsiųsti į vieną ūkį, vokiečių pasienyje, bet kad buvo numatyta, jog, padėčiai pablogėjus, jiems bus sudarytos sąlygos pabėgti. Aš ir dabar nežinau, kieno įsakymu jie buvo vėliau suimti. Galima visaip spėlioti.

Bet grįškime prie chronologinės įvykių tvarkos. Taigi, išėjus iš pulk. Žukaičio kabineto, aš sutikau savo brolį. Iš Juliaus sužinojau, kad min. pirm. Merkys yra linkęs atsistatydinti, kad gen. Raštikiui pavesta sudaryti ministrų taryba ir kad dėl jo kandidatūros atsiklausta Maskva.

Praslinko dar kelios valandos, per kurias mudvi su broliene atlankė įvairūs giminės ir pažįstami. Pripasakojo visokių gandų ir komentarų, bet nieko esminio.

Apie 2 val. 30 popiet mano tėvas išsišaukė Julių. Po valandėlės Julius sugrįžo ir pranešė, kad rusai atsisako tvirtinti Raštikio kandidatūrą, kad reikalauja neatidėliojant suimti gen. Skučą ir dir. Povilaitį, ir kad raudonoji armija jau žygiuoja į Lietuvos teritoriją.

Taip dalykams stovint, Prezidentas Smetona manė, kad jis bus naudingesnis už Lietuvos ribų, negu pasilikdamas Lietuvoje ir nusprendė išvažiuoti, pavedęs prezidento pareigas eiti Merkiui. Tokiu būdu Merkys, būdamas tik "einąs pareigas," negalėjo daryti jokių teisiniai galiojančių sutarčių.

Mums buvo įsakyta per pusę valandos būti pasiruošusiems kelionei. Mano vyrui buvo padaryta birželio 12 d. sunki operacija ir jis gulėjo dr. Gusievo ligoninėje. Dr. Gusievas manė, kad taip greit po operacijos išeiti iš ligoninės reikštų savižudybę ir sutiko mano vyrą išleisti tik jam pasirašius, kad jis išeina savo atsakomybe.

Nors mano vyras buvo parvežtas per pusę valandos, vis dar nevažiavome. Praėjo pora valandų ir aš nuėjau pas tėvą pasiteirauti. Radau jį besišnekučiuojantį su Merkiu. Merkys atrodė labai nuliūdęs ir visokiais būdais bandė delsti mūsų išvažiavimą.

Pagaliau, 4:45 val. popiet Prie vartų apsilenkėme su ministro E. Galvanausko automobiliu, besukančiu į Prezidentūros kiemą. E. Galvanauskas paskutiniame min. tarybos posėdyje nedalyvavo, nes buvo išvažiavęs į Klaipėdą, ir, matyt, dabar skubėjo pasiinformuoti.

Pradžioje buvo numatyta sustoti Mariampolėje, 9-tam pėst. pulke, todėl nuostabu, kad Galvanauskas galėjo sakyti Krėvei, jog tūlas prezidentūros tarnautojas nugirdęs šoferiui įsakymą važiuoti į Kybartus. Mano tėvo nusistatymas pasikeitė tik pakeliui, kai, atsižvelgiant į mano vyro kritišką sveikatos būklę, nusprendėme, kad bus geriau, jei važiuosime tiesiai į Kybartus, kur, sustojus ilgesniam laikui, jis turės progos atsigulti.

Kybartuose apsistojome gimnazijos direktoriaus bute. Užtrukome labai ilgai. Pirmiausia turėjome laukti mano motinos, iš Užugirio, paskiau atsirado ir kitų reikalų. Prezidentas vis negalėjo ryžtis apleisti Lietuvą. Taip bedelsiant, atvažiavo ministrai — gen. Musteikis ir Tamošaitis. Prezidentas tarėsi su jais, kaip suorganizavus eventualų pasienio pulkų pasitraukimą. Buvo daug kalbėta telefonais.

Pripuolamai, gen. Musteikis sužinojo, kad 4 asmenų komisija važiuoja į Kybartus prikalbėti Prezidentą grįžti į Kauną, o jam nesutikus — grąžinti jėga. Maždaug tuo pat metu atėjo pasienio policijai įsakymas uždaryti sieną ir nebeišleisti nieko, kas jis bebūtų.

Prezidentas Smetona, kraš-

(Nukelta į 7 psl.)

ROOSEVELTO PALIKIMAS UŽSIENIO POLITIKOJ

Kaip žinoma, Rooseveltas buvo uolus bendradarbiavimo su Sov. Rusija šalininkas. Tai vaizdžiai kalba lig šiol paskelbti karo meto manevrai. Jam pasisekė pravesti, prieš Churchillio pasipriešinimą, karo planas, kuriuo Rytų ir Pietų Europa atiteko Sov. Rusijai. Jis patvirtino savo parašu Morgenthau programą, paversti Vokietiją į dirvonus ir perleido rusams Vidurinę Vokietiją. Tais laikais ištikro komunistinė Rusija dar nerodė klastingų tikslų revoliucinti pasaulio toliau. Taigi, jos bemaž kiekvienas noras buvo patenkintas.

Prisiminkime kapituliacijos pasirašymą Berlyne, Potsdamo nutarimus ir rusų įžygiavimą į Mandžūriją.

Roosevelto laikais šitos politikos dalyvis buvo to meto valstybės sekretorius Stetinius. Jis rėmė pažiūrą, kad su Rusija ir su kitais sąjungininkais kartu reikalinga suorganizuoti Jungtinių Tautų Organizaciją, tai yra, naują ir, kaip tikėtasi, stiprią Tautų Sąjungą. Bet netrukus J. T. susirinkimai tapo ginčo vieta dėl Irano. Šitų ginčų metu Stalinas pirmas šaukė rusams ginkluotis prieš tariamai karu grasinančius kapitalistinius Vakarus. (Tai buvo 1946 m. vasario 26 d.) Atsiradusį skilimą šoko pirmi išnaudoti anglai. Tik kelioms dienoms praslinkus (kovo 5 d.) Churchillis pradėjo kelionę po Ameriką su įspėjimu pakeisti viešąją nuomonę apie Sovietus. Netrukus prasidėjo Kinijos pilietinis karas — komunistų prieš amerikiečių remiamą Čang Kai Šeką. Paryžiaus taikos derybose priešingumai tarp Vakarų ir Rytų iškilo jau visai aiškiai. Valstybės Sekretorius Byrnes valdymo laikotarpis tiek prisipildė prieštaravimų, kad jų jau negalima buvo numalšinti.

Europos atstatymui pirmus žingsnius atliko taip pat Byrnes. Tačiau tolimesnį jo darbą perėmė Valstybės Sekretorium paskirtas Marshallas. Jis sukūrė atstatyti valstybėms, jo vardu pavadintą planą. Šituo planu buvo nutiesti pagrindai Europos atstatymui. Vykdydama Marshallo planą, Amerika siekė sujungti eilę valstybių į ūkinį vienetą. Vėliau tų valstybių grupė susiorganizavo į politinę ir karinę sąjungą. Iš šios sąjungos atsirado ir vadinamas Europos Parlamentas. Deja, tas gražiai pradėjęs gyventi organizmas, dar ligšiol neturi jokios politinės galios.

Tai konkretūs Amerikos veiksmai perorganizuoti nevieningas Europos valstybes. Jeigu Marshallas įgyvendino Vakarų valstybių ūkinį bendradarbiavimą ir privedė jas prie sutarimo vėl atstatyti vokiečių valstybę, tai jo įpėdinis Achesonas sudarė Vakarų Europos valstybių politinę ir karinę sąjungą, kuri žinoma Atlanto pakto vardu. Atlanto pakto karinė sąjunga, suprantama, yra praplėstas Marshallo ekonominis planas. Tuo būdu Amerika perėmė Europos valstybių vadovavimą. Europos gyvenimas nėra saugus, tai JAV uždavinys pirmoje eilėje apginkluoti tas valstybes, kurios nepaliestos komunizmo santvarkos. Iš šių valstybių Amerikos pramonei atiteko stambūs ginklavimo užsakymai. Taip pat palaipsniui buvo vykdomas Vakarų Vokietijos atstatymas.

Su Marshallo plano pradžia buvo sujungtos amerikiečių ir britų zonos. Prancūzija prisidėjo pusantrų metų vėliau. 1948 m. Londone buvo nutiesti vokiečių būsimos valstybės pagrindai. Į Rytų Vokietiją apgintas oro tiltas, kuriuo buvo palaikomas kontaktas su Berlynu. Tai buvo brangus dalykas, tačiau kova už Berlyną aiškiai parodė JAV pasiryžimą ir sugebėjimus. Ta laimėta kova įrodė, kad Amerikos interesai ir Rytuose nepamiršti. Santykiai su Sov. Sąjunga, žinoma, galutinai išsisprendė ir po to savoje erdvėje abiems pusėms atsirado laisvas veikimas. Achesonas ir čia užbaigė kitų pradėtą darbą. Šiandien Vakarų ir Rytų Vokietija kiekviena prisitaikė ir tvarkosi savo sienose pagal skirtingas ūkio sistemas.

Amerika užsimojusi jau dabar Vakarų Vokietiją įtraukti ir į Atlanto paktą. To pakto veikimo erdvė jau išplėsta Vokietijai.

Dar tenka pažymėti, kad JAV užėmusi pirmą vietą pasaulio politikoje, kartu paveldėjo ir anglų politikos pagrindinius dėsnius. Tai yra— santaika su nugalėtaisiais, budrumas prieš buvusius ir stiprėjančius sąjungininkus, sujungimas mažų valstybių prieš vieną priešą, kuris yra galingas ir grasina ir išplėtimas ūkinio veikimo visame pasaulyje, išskyrus blokuojamąjį narį ir jo satelitus.

N. A.

EUROPOS TAUTŲ TARYBOS KONGRESAS

Europos Tarybos posėdžių metu Strasburge (tiksliau Europos Patariamojo Seimo posėdžių metu), kadangi Europos Tarybą sudaro ne vientas Seimas, bet į ją įeina ir Ministrų Komitetas, kuriam iš eilės pirmininkauja kiekvienos valstybės, įeinančios į Europos Tarybą, užs. reikalų ministeris. Praeitą kartą pirmininkavo Sforza, o anksčiau Schuman. Visi visuomeniniai sąjūdžiai, siekimui Europos vienybės — Jungtinių Valstybių ar Federalinės Europos lytimis — suorganizavo konferencijas, ar savo vykdomųjų komitetų posėdžius. Toje kryptyje įvyko Europos Federalistų Sąjungos konferencija, Socialistų Sąjūdžio Jungtinėms Europos Valstybėms remti posėdžiai, Jaunųjų Federalistų konferencija, Naujųjų Tarptautinių Ekipų Jaunių konferencija, Tarpt. Komiteto Krikšč. Civilizacijai Ginti posėdžiai etc.

Visuose paminėtųjų organizacijų posėdžiuose lietuviai vienokiu, ar kitokiu titulu dalyvavo. Visų šių konferencijų — posėdžių tikslas buvo išjudinti iš apmirimo taško Europos Tarybos darbas ir jąją paveikti viešosios opinijos paudimo dėka, kad greičiau Europa susijungtų, kad greičiau ji įkurtų visokias europėjinio bendradarbiavimo institucijas ir kad greičiau Europos saugumas būtų patikrintas.

Ypačiai šiaja minėtaja rytpiu buvo pasišovusi veikti Europos Tautų Taryba, kuri pradžioje vadinosi Budėjimo Taryba, o kongreso metu pasivadino Europos Tautų Taryba. Ją kūrė ir josios kongresą kvietė šios organizacijos: Prancūzų Federalistų Sąjunga, Europos Federalistų Sąjunga, Naujųjų Tarpt. Ekipų organizacija ir Social. Sąjūdis Jungt. Europos Valst. remti. Niekas iš Pabaltijo kraštų į tą kongresą nebuvo pakviestas iš anksto, nors rengėjai buvo nutarę, kad visi kraštai turi būti kviečiami ir kad kraštai turi mažiau 5 milijonų gyventojų tegali siųsti tik vieną delegatą. Akivaizdoje šio kongreso, lietuviai delegatai Federalistų konferencijoje, E. Turauskas, J. Lanskoronskis ir dr. S. Bačkis, nesant kitų Pabaltijo kraštų atstovų ir gavę iš estų ir latvių Tautinių Centrų sutikimą, pareiškė Kongreso rengėjams, jog jie galėtų atstovauti Pabaltijo kraštus Europos Tautų Tarybos kongrese, jei jie būtų pakviesti. Kongreso rengėjai minėtus asmenis pakvietė į kongresą delegatų teisėmis ir įtraukė juos į oficialų dalyvaujančių delegatų papildomą sąrašą. Tuo būdu lietuviams teko šiame kongrese atstovauti Pabaltijo visas tris tautas.

Pabaltijo Tautų vardu lapkričio 23 d. Europos Tautų Tarybos posėdyje kongreso pirmininkas davė žodį E. Turauskui, išvardydamas visus jo titulus. Min. E. Turauskas pareiškė:

"Baltijos tautos ir valstybės tebėra ligi šios dienos Tarptaut. Tautų Bendruomenarės. Nė viena civilizuota Vakarų tauta nėra nei de facto, nei de jure pripažinusi smurto, kurio aukomis iš Sovietų pusės buvo tos tautos. Priešingai, visa eilė stambių valstybių, kaip JAV ir kitos valstybės tebepripažįsta jų teisėtas atstovybes. Tų tautų vardu aš turiu garbės pareikšti: kurkite artimiausiu laiku jau dabar galimą, stiprią, jungtinę federalinę Europą, nes, mūsų giliu įsitikinimu, nuo to, ką jūs padarysite, ką mes padarysime, priklausys tiesioginiu būdu ir jų vergija arba laisvė ir mūsų išsilaisvinimas, ar tolimesnis vergavimas."

Kitų pavergtųjų tautų vardu šiame kongrese pareiškimus darė — de Auer, vengrų vardu, Petkov — bulgarų vardu ir Badarsu — rumunų vardu.

VIENA LIETUVIŠKA ŠEIMA

Sulaukėme tokių žiaurių laikų, kai šeimos tapo išardytos, tėvai atskirti nuo savo vaikų, broliai ir seserys atsidūrė vieni nuo kitų už tūkstančių mylių.

Daugelis mūsų išsiskirdami apraudojo saviškius, nes juos graužė sunkus abejojimas, ar galės kada nors gyvi būdami pasimatyti.

Svetimi kraštai kiekvieną mūsiškių nesvetingai sutiko. Ypatingai pirmosios dienos daugumai buvo sunkios. Nemaža mūsų žmonių jautė, kokie sunkumai ir pavojai laukia juos tame nepaprastame išsisklaidymo kelyje.

Lietuvių tiek yra maža šiame pasaulyje, kad kiekvienas žmogus yra neapsakomai brangus ir tik paaglvojus, kad galime amžinai netekti vieno ar kito saviškių, mums darosi griaudu.

Bet visuomeniškai paėmus dar skaudžiau, kai pamanai, kad daugelis tų, kurie pateko tarp svetimųjų, kurie gyvens atsiskyrę nuo didesnių lietuviškų kamienų, neišvengiamai dings lietuvybei, dings mūsų tautai.

Todėl visos pastangos jungti išblaškytus po visą baltą pasaulį lietuvius vertos visokeriopo paskatinimo. Mūsų spauda instinktyviai jaučia reikalą informuoti, kaip gyvena Australijos, Anglijos lietuviai, kaip įsikūrę artimesnieji mūsų kaimynai — kanadiečiai. Kaip mes branginame kiekvieną viešą lietuvių pasireiškimą. Tarytum, mes patys ten su jais dalyvautume. Kiekvienas pasisekimas džiugina mūsų širdis, dėl kiekvienos nelaimės mes kartu su mūsų toli esančiais broliais liūdime.

Ir juntame, jog neatsižvelgiant į siaubingus nuostolius, lietuvių šeima tebėra vienalytė, jog ryšiai tarp visų lietuvių, kokiose sąlygose ir kokiuose kraštuose jie begyventų nėra susilpnėję.

Organizuotoji visuomenės dalis ir spauda ir toliau tuos ryšius be abejonės ir planingai palaikys. Bet ir kiekvieno atskiro lietuvio didi pareiga prisidėti prie ugdymo brolišku, artimų jausmų tarp visų mūsų žmonių. Pirmiausia būtina yra teikti žinias ne tik apie savo asmeniską būklę, bet ir bendrus savo kolonijos reikalus. Kokia paguoda mums gauti žinias apie toli esančius savo kraujo brolius! Tad ir jiems neturime patingėti panašių žinių suteikti. Asmeniškas bendravimas šiomis aplinkybėmis turi didžiulės ir visuomeniškos reikšmės.

Australijos lietuvių kultūriniai sambūriai

Jau ankstybesniame laiške apie lietuvių organizacijas buvo minėta, kad prie A. L. Draugijos, arba dabar persiorganizavusios į P. L. B. apylinkes reiškiasi kultūriniai sambūriai, vaidiną didelę rolę kultūriniame gyvenime. Šiandien pabandysim paminėti kiek plačiau apie žymesniuosius šio krašto lietuviškosios kultūros švyturius.

Pradėkime nuo Sydney, kur yra bene didžiausia Australijos lietuvių kolonija. Čia visa kultūrinė veikla išeina iš P. L. B. Sydnejaus apylinkės. Prie šios apylinkės veikia Sydnėjaus Lietuvių Meno Mėgėjų būrelis, kurio vadovu yra p. Pankauskas ir Batūra, o meno vadovu Pilka. Tautiniams šokiams vadovauja Kirlytė. Šis ratelis labai gražiai keliais atvejais pasirodė, o be to dažnai yra kviečiamos Sydnėjaus įstaigų ir organizacijų įvairiomis progomis atlikti dainų ir kitokių programų. Apie šio ratelio veiklą labai palankiai atsiliepia ir australiškoji spauda.

Šis meno ratelis yra kviečiamas į provinciją, kur lietuviai gyvena mažesnėmis grupėmis ir patys neišgali su lietuvišku menu viešai pasirodyti. Minėtas ratelis susikūrė dar tik šiais metais ir reikia tikėtis, kad čia yra būsimo Sydnėjaus lietuvių meninio ansamblio branduolys. Prie apylinkės veikia dar pramogų skyrius, kuriam vadovauja Bičiūnas ir Radušis. Jie rūpinasi daugiausia ruošimu pasilinksminimų. Yra numatoma pasirodyti ir su mažesniais menininkais — vaikais, kuriams vadovauti pasiėmė p. Lendsbergienė. Iš jų laukiame pirmojo apsirodymo.

Melbourno lietuviai skaičiumi mažesni, bet kultūrinėj veikloj kai kur pralenkia net Sydney. Kaip stipriausią kulturinį ramstį Melbourne tenka paminėti vyrų ir mišrų chorus. Šiems chorams vadovauja Čelna ir dėka jo ryžtingumo ir choristų pasiaukojimo jau pasiekta gana aukšto meninio lygio. Choras atlieka didelę dalį programos įvairiomis progomis, rengiamuose lietuviškuose vakaruose, o be to, jau daug kartų su lietuviška daina yra pasirodęs ir australų publikai.

Prie choro veikia taip pat lietuvių šokių grupė, kuri dar daugiau paįvairina programą. Melbournas gali didžiuotis Karaliaus Mindaugo Aukštųjų Mokslų Institutu, kurį įkūrė Liet. Kult. Fondas. Šis Institutas pasistatė sau uždavinį ugdyti ir stiprinti lietuviškąją kultūrą tolimiausiame nuo tėvynės kontinente — Australijoje. Tam tikslui jis pravedė visų lietuvių mokslo ir meno pajėgų registraciją Australijoje, sudarė reikiamus mokslo ir meno studijoms kadrus ir pradeda savo tiesioginį mokslinį ir studijinį darbą. Šio Instituto direktorium yra P. V. Raulinaitis, o gener. sekr. D. Bartkevičiūtė. Iš šios lietuviškos įstaigos lauktina didelės įtakos į šio krašto lietuvius emigrantus.

Adelaidė savo kultūrine veikla rodo taip pat didelį gyvumą, nes čia yra žymus skaičius mūsų kultūrininkų. Choras, vad. muz. Šimkaus jau atšventė vienų metų gyvavimo sukaktį ir reikia pasakyti tai bene bus stipriausias šios srities vienetas šiame krašte. Jis pasireiškia ne tik lietuvių tarpe įvairių švenčių progomis, bet ir australiškosios visuomenės yra mielas ir laukiamas svečias. Kaip ir įprasta, chorui mielai talkininkauja lietuvių šokėjų grupė, vad. Baronaitės-Grebliūnienės, Giniotytės ir Ratkevičiaus.

Adelaidėje yra suorganizuotas ir lietuviškas teatras, kuris dar žengia tik pradinius žingsnius, bet reikia tikėtis ateityje sustiprės ir išaugs į tvirtą meninę pajėgą. Teatrui režisuoja Dainienė.

Dar vienas kultūrinis švyturys vertas paminėti Adelaidėje — tai lietuviškoji spaustuvė. Ji jau pradėjo savo darbą ir iš jos lietuvių bendruomenė daug ko laukia.

Čia paminėta tik trijų didžiųjų Australijos lietuvių kolonijų kultūriniai sambūriai ir tai dar nepaminint sporto veiklos, apie ką teks atskirai parašyti, tačiau neįmanoma būtų juos visus išskaičiuoti, nes kur tik yra būrelis lietuvių, ten būtinai rasis dainininkų, tautinių šokių ar sporto būreliai.

Visa čia suminėta veikla ir tie kultūriniai švyturiai turi dvigubos reikšmės visai lietuvių kolonijai. Pirma, kad atliekama programa palaiko ir stiprina tautinę lietuvių sąmonę ir gaivina lietuviškosios kalbos

J. P. Kedys

SLAPTO RYŠININKO NUOTYKIAI

PASTANGOS SUSIŽINOTI IŠ KALĖJIMO VIENUTĖS

Rašo S. VAINORAS

Didelėj, iš bažnyčios perstatytoj Rygos kalėjimo kameroj radau apie 80 suimtųjų, susidėjusių iš įvairių tautybių ir visokių nusikaltėlių. Jų tarpe buvo ir keletas lietuvių, patekusių į bėdą už juodąją prekybą. Klaip tik toj pačioj kameroj sėdėjo ir dail. Puzinas, suimtas už antinacistinį pasipriešinimą, bet dieną prieš tai jį paleido, papasakojo man kameros bendrininkai lietuviai.

Tat reiškė, kad jo žmona pataikė į atitinkamas rankas sudėti savo turėtas brangenybes ir dar paskolintus pinigus. Apie jos pastangas išpirkti vyrą iš kalėjimo kyšiais ji buvo man anksčiau išsipasakojusi. Atitinkamam geštapo pareigūnui nebuvo juk sunku pakelti nykštį į viršų ar parodyti juo į žemę, jeigu pagautasis buvo ne pirmo svarbumo sąmokslininkas. Pasitaikydavo ir taip, kad jie priimdavo per tarpininkus kyšius, bet ir suimtąjį pasilaikydavo.

Kaip mieste, taip ir kalėjime, siautėjo nacių saugumiečiai, bet kalinių moralė buvo stiprinama artėjančio fronto griaudimu. Ypačiai džiūgavo komunistai, ant pirštų skaitydami savaites, kada jie galės pakeisti nacius. Daugeliui jų nebuvo lemta to sulaukti, — kaip tik dėl nemokėjimo paslėpti savo vidujinio džiaugsmo. Nakčiai užėjus tokie dingo iš savo guolių, lydimi kalėjimo prižiūrėtojų.

Netrukus pradėjau dirbti kalėjimo šaltkalvių dirbtuvėj, gaudamas už tai papildomai prie maisto davinio geroką kaušą sriubos. Ėmė slinkti greičiau laikas, vakarai prabėgdavo besišnekučiuojant su atrinktais bendrininkais kameroj. Gerai prisimenu, kada mus pasiekė žinia apie vokiečių karišklų sąmokslą prieš Hitlerį (liepos 20). Gal paskutinę akimirką vokiečiai ryšis nusikratyti diktatūra, ir aplinkybėms pasikeitus dar ateis valanda pasidaryti Baltijos tautoms laisvoms, nedrąsiai samprotavo patriotiniai kaliniai.

Vieną dieną pasirodė dirbtuvėj keletas sargų, įsakydami būriui vyrų rikiuotis lauke prie durų. Atsineštus valgiui bliūdukus ir šaukštus liepė palikti. To pakako, kad atrinktieji vyrai, daugiausia komunistai, suprastų, kas jų laukia. Einant per kalėjimo kiemą, vienas iš vedamųjų, žiūrėdamas į kalinius, anapus grotų, sušuko:

"Draugai, jie veda mus šaudyti." — "Nepamirškit juos iškarti!" — šuktelėjo kitas drąsus vyras. Po to pasigirdo inertnacionalo garsai, bet daina greit nutrūko, pasitikus sustiprintą sargų būrį.

Kiek išsigandau, kai kitą dieną, nuėjus į dirbtuvę, atėjo sargas manęs. Nuvedė į kalėjimo raštinę, ten sutikrino mano bylą ir po to vėl liepė eiti su sargu. Ūpas atsitaisė, kai mane įvedė į kitą (II-jį) pastatą, skirtą izoliuotiems kaliniams. Buvo ten nuobodžiau, negu bendroj kameroj, bet vis tik turėjau džiaugtis, kad mane neišvežė į mišką.

Tikros priežasties dėl perkėlimo į vienutę nesužinojau, bet spėjau, kad mano tardymas dar nelaikomas baigtu.

Tai nebuvo joks melas, kaip manė mano tardytojas, kad aš asmeniškai nepažinojau ir neturėjau tiesioginio ryšio su latvių suimtaisiais pogrindžio vadovais, Čakste, Seja ir Kalniniu. Pogrindžio vadovybė taip veikimą tvarkė, kad bendradarbiai kuo mažiau pažintų ir kiek galint mažiau žinotų, kas tiesiogiai nereikalinga žinoti. Pagautas kovotojas per tardymus gali neišlaikyti tortūrų ir išpasakoti, ką jis žino. Tad, geriau, kad jis kuo mažiausiai žino.

Bendroj kalėjimo kameroj sužinojau, kad antrajame pastate yra kalinami suimtieji latvių veikėjai. Galimybės susižinoti su jais nepagerėjo, mane perkėlus į tą patį pastatą. Pasilipęs ant naro žiūrėdavau pro langą į išvestus po vieną pasivaikščioti kalinius, stengdamasis įspėti, kurie iš jų būtų bendros bylos draugai. Liudviką Seją atpažinau be sunkumų, prisiminęs jį iš talpintų jo fotografijų Lietuvos spaudoj, kada jis buvo Kaune Latvijos įgaliotu ministeriu. Jis buvo apie 60 m. amžiaus, akiniuotas, vidutinio ūgio, stiprai sudėtas.

Kitas kalinys, kuris kasdieniniais vaikščiojimais ratu po kiemą kritęs į akį, buvo aukštas, stambaus sudėjimo, apie 50 metų vyras. Iš visako atrodė, kad jis priklauso prie kalėjimo elito, — neišbadėjęs, tvarkingai apsirengęs. Ar tik jis nebus Konstantinas Čakste, "Latvijos Masaryko" sūnus? — pagalvojau sau.

Kartą, nuvestas į pirtį, užtikau tą patį kalinį, laisvai besiklausantį jauno vokiečių kareivio pasakojimą. Jis buvęs pirma nuteistas mirti, paskui atsiųstas į Rygos kalėjimą, — supratau iš pasakojimų šio kareivio. Prižiūrėtojas klausėsi kartu. Praeidamas pro šalį spėjau užklausti:

"Jūs Konstantinas Čakste?

"Tas pats," patvirtino klausimą.

"Aš esu tas ir tas, sėdžiu tokiame aukšte ir tokioj kameroj," — skubiai jam išbėriau, — "gal galima užmegsti ryšį?"

Čakstei to pakako, kad suprastų, kuo jis man gali padėti. Tą patį vakarą kai koridoriuose viskas aptilo, prasivėrė durų langelis, pro kurį prižiūrėtojas įkišo siuntinėlį, trumpai pastebėdamas: "Čia nuo Čakstės."

Siuntinėly buvo geras gabalas duonos, sviesto ir pora svogūnų. Man, nuo juodos žirnių sriubos išalkusiam, dideli gardumynai. Siuntinėly buvo laiškelis, kur buvo pasakyta, kad yra vilties būti paleistiems, frontui priartėjus.

Po to veik kasdien, Seja, kurio kamera buvo antroj koridoriaus pusėj, įmesdavo pro langelį, akimirką nutaikęs, vokišką dienraštį. Ir tik tada sužinojau, kad jau didoka dalis Lietuvos ir Latvijos buvo užimta bolševikų.

(b. d.)

Net cigaretę gavęs, šis senas Korėjos gyventojas neatsisako savo tradicinės pypkės. Todėl britų kareivis buvo priverstas jam padėti...

STEBĖJIMAI IR MINTYS

Apie žodžio sakytojus.

Tuo tarpu, kai daugelio estrados dainininkų pasisekimas aiškiai mažėja, štai, "žodžio sakytojai," kaip taikliai išsireiškė Antanas Gustaitis, vis labiau prigyja ruošiamuose poezijos vakaruose ir šiaip koncertuose.

Bernardas Brazdžionis, Henrikas Kačinskas ir Antanas Gustaitis pasidarė visur laukiami svečiai.

Poetas B. Brazdžionis, nors be scenos praktikos, bet klausytojas tai užmiršta, nes jo žodžiai sminga kiekvienam tiesiog į pačią širdį. To jau pakanka.

Henrikas Kačinskas išmokė mus suprasti Baranauską ir Donelaitį. Nuostabus artisto priemonių turtingumas: balso intonacijos, gestai ir mimika rodyte parodo muzikų tai, ko patys skaitydami savo klasikus nė nesapnavome. Kiekvienas žodis, kiekviena pauzė apgalvota ir galimu ryškumu pertiekta daro nepaprastą įspūdį. Net ir menkesnės meninės vertės kūrinėlis H. Kačinsko lūpose įgauna reikšmingumo ir plastinio vaizdumo. Tik, kaip buvo pastebėta per paskutinį koncertą Brooklyne, "Anykščių šilelio" ištraukoje, tame epiniame veikale, perdaug dramatizuojant susidarė "pervaidinimo" įspūdis. Artisto patirtis ir jo retos apimties gabumai, pridėjus taurų santūrumą, kiekvieną H. Kačinsko pasirodymą padarys tikru šedevru.

Antanas Gustaitis nugali publiką savo maniera ir skaityti savo humoreskas ir laikytis scenoje. Jo jau pirmas pasirodymas scenoje priverčia publiką nusišypsoti. Jo vaizdavimo priemonės yra gana skūpios. Rašytojui-autoriui besirodančiam estradoje to lyg ir turėtų pakakti.

Bet Antanas Gustaitis taip dažnai rodydamasis scenoje tampa lyg ir profesionalu artistu. Tad ir atsiranda jam nemenkas pavojus nuslinkti į šabloną. Vadinas, savaime prašosi išvada, kad jam tenka turtinti vaizdavimo priemones, pagilinti savo taip simpatišką meną.

Daugumas Antano Gustaičio humoristinių eilėraščių pasižymi kandžia visuomeniška satyra. Ir jam visai nereikalingos "šeimyninės" satyros, kurių ir prie gerų jo gabumų nepadarysi vertų platesnio susidomėjimo.

O aplamai paėmus "žodžio sakytojai" gražia forma, taikliu žodžiu prabylantieji į apmusijusią mūsiškės publikos vaizduotę yra reikalingi, kaip streptomicinas vargšui ligoniui.

Petr. Tarvydas

Nepriklausomoje Lietuvoje

RAŠO PULK. A. USPENSKIS

(Tęsinys)

Jau temo. Glinskis papasakojo man, jog Druskininkų, Mereces ir Ratnyčios rajonuose vyksta smulkūs susidūrimai su lenkais. Lenkai visą laiką pažeisdami Kerzono liniją, pagaliau užėmė Druskininkus. "Bet už tai vakar naktį," pasakojo man rotmistras Glinskis, "mes turėjom nepaprastą laimėjimą. Buvo gautos žinios, kad totorių raitelių eskadronas žada mus pulti, tai nelaukdami šio puolimo, mes pirmieji naktį apsupome dvarą N, kuriame lenkų eskadronas kėlė puotą. Radę jų pririštus arklius, mes su visais balnais ir kitais priedais, visus arklius pergabenom į kitą Nemuno pusę, per šitą patį tiltą. Iš viso, mūsų grobis 48 arkliai, kuriuos skubos keliu pasiuntėme į Kauną.

Lenkai paskelbė aliarmą ir atidarė ugni. Mes atsišaudydami pasitraukėm į mišką. Užmuštų visai nebuvo, tik 4 sužeisti. Dabar mes esame pasiruošę juos sutikti, bet be arklių vargu ar jie mus greit puls.

Aš nuoširdžiai pasveikinau su laimėjimu. —"Aš parūpinsiu jums ūkininko vežimą, kad galėtumėt greičiau pasiekti Kauną. O dabar prašau vakarienės, mano žmona jau seniai laukia. Ji palengvina man klajoklio gyvenimo vargus!"

Prie vakarienės stalo buvo jauku ir miela, dėka malonios šeimininkės vaišingumo. Ponia Glinskienė gardinietė, ir mano žmonos draugė. Ji daug pasakojo man apie miestiečių vargus, prasidėjusius lenkams atėjus į Gardiną. Visą laiką vykdomi areštai. Rotmistras Glinskis papasakojo, kaip jo eskadronas išvengė nuginklavimo.

Dieną prieš Gardino Gudų garnizono nuginklavimą ministras Žilinskas buvo atvykęs su protestu į Gardiną ir matydamas kritišką gudų padėtį Gardine, patarė kuo greičiausiai užimti Druskininkus. Eskadronas skubiai susiruošė ir vakare jau buvo Druskininkuose. Tai išgelbėjo mus nuo nuginklavimo. Lenkų spaudžiami turėjome palikti Druskininkus ir perėjom į kitą Nemuno pusę. Bet toliau jų nebeleidžiame, nors jų kavalerija daug sykių bandė mus pulti. — papasakojo rotmistras Glinskis.

—Druskininkai ir Gardinas turi priklausyti Lietuvai, kad ir pagal Kersono liniją, —pasakiau aš, — nors Kersono linija toli gražu nėra teisinga tautinio sugrupavimo atžvilgiu. Pavyzdžiui, Gardino apskr. gyventojų skaičių ji kažkodėl skelia į dvi nelygias puses. Lenkai visai nepaiso Tautų Sąjungos nuostatų, lygiai kaip nepaisė ir pasirašyto su mumis "susitarimo".

Aš papasakojau klastingus lenkų karo vadovybės žygius, pulko nuginklavimą, mano areštą, lenkų nelaisvėje išbūtas dienas kaipo įkaito, už areštuotą Kaune lenką ir, pagaliau, kaip mano žmona padėjo man perbėgti į lietuvių pusę. "Dabar aš skubu į Kauną smulkiai pranešti apie pulko nuginklavimą ir kitus Gardino įvykius krašto aps. ministerijai. Esu pirmutinis Lietuvos karininkas, kuriam pavyko ištrūkti iš nelaisvės ir išvengti Krokuvos kalėjimo, — tęsiau aš.

Mūsų pašnekesys užsitęsė iki aušros. Atvažiavo pastotė ir aš atsisveikinęs mielus šeimininkus, išvažiavau Leipalingio link. Gilus Druskininkų smėlis vertė važiuoti palengva. Jau visai prašvito. Leipalingyje įvažiavome į kleb onijos kiemą, nes norėjau užeiti pas kunigą.

Vos tik privažiavome prie gonkų, kaip iš kiemo gilumos pasileido bėgti prie mūsų zakristijonas, jau iš tolo mostiguodamas rankomis, rodydamas į galvą. Pribėgo. "Nusiimkite greičiau savo karišką kepurę" (aš persikėlęs į Lietuvos pusę jau buvau užsivilkęs uniforma). "Pas mus užgriuvo lenkų žandarai, daro pas kunigą kratą, verčia visą butą, jei jus pastebėtų per langą, bus blogai," — pasakė jis ir pabėgo.

Mano vežėjas skubiai pasuko iš kiemo, nuvažiavo kitu keliu ir mes pasprukome. "Matomai, lenkai persikėlė per Nemuną, ieško artimiausiuose miesteliuose savo arklių ir aš vos vos neįkliuvau" — pagalvojau sau.

Arkliukas traukė neblogai ir mes greit privažiavome Lazdijus. Ten irgi užvažiavome pas kunigą, kuri šį kartą radome namie. Aš papasakojau tam labai simpatingam senukui, kas dedasi anoje pusėje Nemuno, lenkų okupuotose srityse. Jis pavalšino mane pietumis ir parūpino naują pastotę. Aš padėkojau savo vežėjui už pagelbą ir sumokėjau už kelią, bet ilgai turėjau įkalbinėti, kol pagaliau jis sutiko priimti pinigus. Padėkojęs vaišingam kunigui už prieglobstį ir pastotę, iškeliavau toliau.

Naujasis mano vežėjas tvirtino, kad čia lenkai nepasirodo ir kad mes galime keliauti visai ramiai. Taip keisdamas pastotes, pagaliau aš pasiekiau Kauną.

Su dideliu dėkingumu prisimenu, kaip visi lietuviai ūkininkai, kuriems teko mane vežti, sužinoję iš kur aš, kas aš ir kur važiuoju, stengėsi man padėti, skubiai pakinkydavo arklius (čia aš važiavau jau dvejetu), kviesdavo pailsėti ir užkąsti, bet aš labai skubėjau.

XIII

Į Kauną atvykau anksti rytą. Pagal įprotį apsistojau pas pulk. Lavrentjevą. Jis dar buvo neišėjęs į tarnybą. Vos keletas dienų, kaip jis susilaukė nuo bolševikų pabėgusių (iš Mogilevo), žmonos, dukters ir anūkės. Aš papasakojau pulkininkui apie pulko nuginklavimą, apie savo klaijones ir vargus lenkų nelaisvėje. Į mano baiminimasi dėl paliktos Druskininkuose žmonos likimo, jis patarė man skubiai perkelti ją Kaunan. Jo šeimininkė turinti dar laisvą butuką.

9 val. ryto aš jau prisistačiau su raportu naujam štabo viršininkui, simpatingajam pulkininkui Liatukui. Jis, paskaitęs mano smulkų pranešimą, pasakė, kad ir latvių fronte su lenkais yra arti karo. Papasakojo, kad N apkr. viršininkas Gdyckis areštuotas už agitaciją prijungti grynai gudišką apskritį prie Lenkijos.

—Jo byla dar nebaigta ir jis negreit bus laisvas. Gerai, kad pasprukote, nes jums ilgai tektų vargti įkaitu pas lenkus. Padėti pulkui labai sunku. Karininkai ir kareiviai turi kaip nors patys pasprukti į Lietuvą. Galia, kad pulko vadas pulk. Antonovas

(Bus daugiau)

BALFO AUKŲ VAJAUS DALYVIAI

LIET. TAUT. KLUBO BROOKLYNE POSTAS:

J. Galminas — $29.13, Eugenija Liaugaudienė —20, Olė Kirvelis — 17.69, Ant. Jurgėla — 16.60, Vitas Katinas—15.40, P. Mackevičius — 10.55, Sim. Kontrimas — 10.20, Vincas Stasiūnas — 10.11, Aldona Stasiūnas — 9.94, Kazys Krulikas — 9.70, Jurgis Gimbutas — 8.78, Andr. Armonavičius — 8.36, Jadv. Kontrimienė — 7.56, Elena Mickeliūnas — 7.17, Vanda Burnickytė — 7.00, Kazys Pačėsa — 6.68, Stasė Krušinskas — 6.37, Petras Bartašiūnas — 5.50, Vyt. Aiksninis ir Alina Pajaujis— 5.30, Pr. Narvydas — 5.25, Jonas Jankus — 5.00, Z. Mickeliūnas — 5.00, Stasys Gudas —4.02, Stasys Baltauskas — 4.00, J. Butkus — 3.80, Balys Sidzikauskas — 3.71, Antanas Pupius — 2.51, Juozas Pupius — 2.26, P. Ališauskas — 2.17, Jonas Pranckus — 2.14, Jurgis Gudelis — 2.09, Vyt. Augustinas — 2.08, Ramutė Senkus — 1.80, Joana Kirvelis— 1.53, D. Klinga — 1.43, Juoz. Bandžiukas — 1.34, Jonas Jakulevičius — 1.15, J. Springa — 1.12, Ant. Duoba — 1.06, Danutė Krušinskas — 1.04, K. Lakačauskas — 2.

Įteikta atskira auka — V. Žukauskas — 10.00.

Lietuvių Tautininkų Klubo posto vedėju buvo D. Klinga.

Poste surinkta aukų $276.58.

J. P. MAČIULIO WOODHAVEN POSTAS:

J. P. Machulis—30.12, Mrs. D. Genaitis — 28.60, Mrs. P. Shimkus — 19.76, Miss M. Skarulis — 6.14, Miss Gloria Machulis — 2.08, Petras Gaurys — 1.14.

J. P. Machulio opste surinkta $87.84.

NEW JERSEY:

Izabelė Dilienė — $41.59, Barbora Kungytė — 17.86, Adelė Laukžemytė — 11.00, Marcelė Svetikienė — 11.00, Zenius Jurevičius — 9.27, Zigmas Kungys — 9.00, Balys Šarkėnas — 8.46, France Lazdynienė — 8.00, Aleks. Masionienė — 7.36, Ant. Masionis — 6.83, Elena Skirmantienė — 6.02, Elena Laukžemytė — 5.88, Julius Veblauskas—5.88, Agota Visminas — 5.81, Ona Grimalauskienė — 5.50, Josephine Hodell — 5.41, Pranas Vilimas — 5.38, Aloysius Rudzitas — 5.06, Anelė Balbatienė — 5.00, Vladas Jančauskas — 5.00, Stanley Zurlis— 4.48, A. Pietarienė — 4.46, Kostas Liaudanskas — 4.42, Antanas Rugys — 4.00, Povilas Zalubas — 4.00, Antanina Adomaitienė — 3.90, A. Buzerienė — 3.73, Magd. Bruzėnas — 3.34, Stasė Gaubienė — 3.17, Nora Vec-Zemelytė — 3.10, Anna Bogatcreff — 3.00, Kazys Šipaila — 3.00, St. Skripkus — 3.00, M. Gerulienė — 2.90, Ant. Gerulis — 2.51, Pranas Skirmantas — 2.45, Jonas Karalius — 2.37, Juoz. Prapuolenis — 2.00, Vytautas Sakalauskas — 2.00, Vacl. Slepakovas — 1.66, St. Venckus — 1.00.

K. Barzdukas ir J. Šilkaitis surinko aukų — $17.76.

Įteiktos atskiros aukos: A. Beržinskas — 5.00, J. Baltrušaitis — 2.00, kun. P. Bastakys — 2.00, O. Biekšienė — 2.00, P. Jokubaitis — 2.00, Br. Liškus — 2.00, K. Vec-Zemelis — 2.00, Br. Baublys — 1.00, K. Degutis — 1.00, M. Klimas — 1.00, Pr. Petrulis — 1.00, P. Remeikienė — 1.00, V. Sakalauskas — 1.00, J. Statkevičius — 1.00, A. Subačius — 1.00.

BAYONNE, N. J.:

J. Masalskis — $20.98, M. Ruzgis — 20.80, Miss D. Milvid — 14.77, Mrs. C. Fekete — 14.43, Mrs. M. Schultz — 11.99, Mrs. U. Milvid — 11.94, Mrs. A. Tumas — 9.16, Mrs. P. Peters — 8.73, Miss M. Brunza — 8.62, Miss M. Guopša — 6.90, Miss S. Razilevich — 6.90, M. Grigaliūnas — 5.51, Miss K. Miskewitz — 5.43, B. Gurskytė — 5.15, S. Stočkiūtė — 4.79, Mrs. E. Ghizzone — 4.71, Mrs. H. Maceika — 3.90, Mrs. J. Mosko — 3.49, Mrs. F. Malakauskas — 2.48, Mrs. M. Sverčiauskas — 1.41, J. Burza — 1.25.

New Jersey lietuvių talkos darbą koordinavo BALFo direktorius ir iždininkas A. S. Trečiokas. New Jersey lietuviai (be Bayonne) surinko ir suaukavo $292.83.

Bayonne postui vadovavo kleb. kun. M. Kemežis ir jo pagelbininkas kun. V. Karalevičius. Bayonne lietuviai surinko $173.34. (Iš tos sumos prie bažnyčios surinkta $148.53).

J. B. SHALINS WOODHAVEN POSTAS:

Lina Jezavitas — $30.73, George Kulis — 26.56, Binčas — 21.16, Amilia Stira — 17.70, V. Pūkas — 13.69, J. B. Shalins — 7.95, J. Klimavičius — 7.50, Vyt. Račkauskas — 6.94, Anna Kanauka — 6.79, Kost. Grudzinskas — 5.64, Ella Skarulis — 5.15, Danutė Klimavičius — 2.60, Aleks. Skarulis — 1.45.

Postui vadovavo pats J. B. Shalins ir jam padėjo dežuruoti Vincas Pūkas. Poste viso surinkta aukų $148.86.

MASPETHO PARAPIJOS POSTAS:

Mrs. Jokubauskas — $56.55, Vikt. Višniauskienė — 55.70, Pov. Kubilius — 44.72, Kunickienė (Konick) — 34.24, Br. Jasinskas — 32.60, Jozefa Paulauskienė — 23.69, Mrs. Savickas — 23.48, Ver. Valantiejus — 21.63, Aleks. Vaselka — 21.42, prel. J. Balkūnas — 17.60, Janina Daunorienė — 18.10, Ant. Daunoras — 16.88, Kaz. Vainius — 14.99, Juoz. Černius — 14.92, Visminas — 12.90, Suz. Gedvilaitė — 12.69, Mrs. Tuska — 12.69, Žemaitytė — 10.55, Juoz. Kivyta — 10.40, Ant. Kivytienė — 10.40, Mrs. Drilingienė — 10.39, Ona Ciplis — 10.30, Dana Vasiliauskaitė — 9.98, Mrs. Jasinskas — 9.81, Dana Žvirblius — 9.52, Petronelė Šimkiūtė — 9.33, Mary Varnes — 8.96, Petras Venclovas — 8.84, Suzana Simnavičiūtė — 8.74, Jos. Bajalis — 8.55, Gabrielė Alksninis — 8.50, Karolis Witkus — 8.46, Reg. Vancaitė — 7.62, Genė Gedspudaitė — 7.43, Pr. Jočys — 7.43, Pranė Matusevičienė — 7.27, Pranė Venclovienė — 7.01, Karečka — 6.18, Vac. Alksninis — 5.56, Petras Bogužas — 4.82, Kaz. Budris — 4.80, Jeanette Urban — 4.08, Pr. Ražickienė — 3.92, John Varnes — 3.83, Kostas Mačiulevičius — 3.23, Mrs. Alb. Kuchinskas — 3.09, Jonas Simonavičius — 2.65, Tamošauskienė — 2.28, Ant. Dėdinas — 2.25, Ališauskaitė — 1.90, Mrs. Bajalis — 1.53, Ona Bogužas — 1.15, Ter. Ražickaitė — .44.

Maspetho parapijos kunigai: kun. J. G. Kartavičius, kun. P. Lekešis, kun. Paulauskas, kun. Seskus — 117.57.

Viešpaties Atsimainymo parapija Maspethe — 16.71.

Įteiktos atskiros aukos: Dr. Chester Brusack — 5.00, Mrs. Brusokienė — 5.00, Mrs. Kanapinskienė — 5.00, Vyt. Žilinskas — 5.00, Jos. Bernatavičius — 3.00.

Maspetho parapijos postui vadovavo pats prel. J. Balkūnas, kuris ne vien per pamokslus savo bažnyčioje, bet ir per J. Ginkaus radijo ir susirinkimuose labai nuoširdžiai kvietė lietuvius dalyvauti rinkliavoje. Jam talkininkavo jo pagelbininkai kunigai, p. Visminas ir kiti.

Maspetho poste aukų viso surinkta $823.28.

VAJAUS PROGA PAPILDOMAI GAUTOS AUKOS:

Jonas Sprainaitis (BALF 86 skyr.' — 68.60, Judy ir Edward Dobrovolskis — 15, Liet. Demokr. Klubas Bronxe — 13.54, Ona ir Stasys Skurvydai — 10.00, Jurgis Kiaunė — 4.70, kun. Pr. Raugalas — 4.05, Helen Kulber — 2.06, Helen Taft — .43.

JONAS JAKAITIS IR J. FEDORČIK
Meat Market & Groceries
33 SIEGEL STREET,
Brooklyn, N. Y.

Sveikina savo kostumerius su
NAUJAIS METAIS

A. ANDRIUŠKEVIČIUS
Laikrodininkas

Taiso įvairių formų visokių rūšių laikrodžius greit ir pigiai.

245 Union Ave.,
Brooklyn 11, N. Y.

GERIAUSIS
INSURANCE
IR
REAL ESTATE
Patarnavimas pas
ORMAN & MICHELSON
111-15 JAMAICA AVE.
Richmond Hill 18, N. Y.
Telefonai:
Virginia 9-0842 ir
Virginia 7-4111

Tuo tarpu, kai Londono zoologijos sodo prižiūrėtojas registruoja pingvinus, tai jie, kaip tikri aristokratai, riečia nosis ir didžiuojasi.

LIETUVIAI PASAULYJE

Lietuvos Ministeris prie šv. Sosto S. Girdvainis, dalyvaudamas Naujų Metų priėmime, popiežiui pateikė sveikinimus ir linkėjimus.

Tremtinių liberalų Komiteto (Committee of Liberal Exiles) generaliniu sekretorium išrinktas visuomenininkas, buvęs vokiečių okupacijos metų Lietuvių Komiteto Vilniuje pirmininkas prof. S. Zymantas. Šiame komitete dalyvauja šių kraštų liberalai: lietuviai, latviai, lenkai, estai, rumunai, bulgarai, čekoslovakai, albanai, vengrai, ugrainai, gudai, jugoslavai ir ispanas.

Prancūzijoje, Paryžiuje išeina J. Navakienės - Deveikytės redaguojamas žurnalo išvaizdos periodinis lietuvių laikraštis spausdinamas hektografu: "Darbo rankos."

Pasižymėjęs lietuvis dailininkas Vyt. Kasiulis B. Stiebel galerijoje surengė savo darbų parodą. Paroda turėjo ir publikoje ir spaudoje gerą pasisekimą.

Londono lietuviai bendruose parengimuose sutiko Kalėdas ir Naujuosius Metus. Parengimai buvo suruošti nuosavuose lietuvių namuose.

Jonas Gricius, pašauktas į JAV kariuomenę, atsidūrė Korejoje ir iš ten rašo: "Man tenka gyventi palapinėje, kuri pridengia nuo lietaus ir sniego. Mano vadas leido pasinaudoti jo rezidencija. Nors jis yra pulkininkas, bet jo rezidencinės patalpos yra tvarte. Nėra nei langų, nei durų, nei grindų, bet turime žvakių ir pasišviečiame darbo metu."

Vokietijoje Seedorfe anksčiau buvo daug lietuvių, dabar liko tik 73 žmonės. Kitų tautybių tremtinių yra dar 1,100 žmonių. Visi gyvena iš bedarbio pašalpų, nes darbo neįmanoma gauti. Senuose barakuose, gyvendami žmonės ypatingai žiemos metu labai skursta. Blogiausia, kad nėra lėšų kurui pirkti. Iš visų pasilikusių tik 16 turi vilties išemigruoti. Kitų padėtis yra beviltiška.

Tremtiniai teisininkai V. Akelis ir H. Janušis Venezueloje dirba tekstilės dirbtuvėse ir už gerą pareigų atlikimą pakelti į aukštesnes vietas. Jie dabar yra skyrių vedėjai.

IŠKILMINGAS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PASKELBIMO
IŠKILMINGAS 33-SIS METINIS MINĖJIMAS
ĮVYKS

Sekmadienį, 1951 m. vasario-Feb. 18 d.,
WEBSTER HALL,
119 East 11th Street, New York, N. Y.
Pradžia 4 val. p. p.

PROGRAMOJE:

Op. solistė Iz. MOTIEKAITIENĖ Solistas BARANAUSKAS

I. Kalbos.
- a. Lietuviai kalbėtojai:
- ALT Pirm. ir Draugo red. L. ŠIMUTIS,
- ALT Narys ir Vienybės red. J. TYSLIAVA,
- Min. V. SIDZIKAUSKAS,
- p. J. PAKALKA.
- b. Yra užkviesti amerikiečiai kalbėtojai.

II. Dainuos
- Solistai: IZABELĖ MOTIEKAITIENĖ ir STASYS BARANAUSKAS.
- Pianu palydės pianistas A. MROZINSKAS.

III. Šokiai
- Šokiams gros JOE THAMO orkestras.
- Įėjimas: Pirmos vietos $2.00
- Antros vietos $1.50
- Trečios ir balkonas $1.00

Rengia NEW YORKO LIETUVIŲ TARYBA

VIENYBĖS PLATINIMO JUBILIEJINIS VAJUS

Vienybė sulaukė 65 metų. Vienybę išlaikė gyvą tokį garbingą amžių Amerikos lietuvių visuomenė. Šis jubiliejus tad yra artimas visiems patriotiškai nusiteikusiems Amerikos lietuviams.

Vienybės draugai kviečiami įsijungti į laikraščio platinimo vajų.

Darbą prašome pradėti tuojau, nieko nelaukus. Kviečiame Vienybę užsisakyti bendrai. Mūsų didelis prašymas — kiekvienoje kolonijoje savanoriai — platintojai, būkit malonūs, sudaryti skaitytojų sąrašą ir prisiųskit mums. Kas nori prisidėti prie Vienybės platinimo, praneškit mums savo adresą. Mes pasiųsime reikalingus blankus ir nurodymus. Visi platintojai gaus padėkos laiškus ir dovanas.

Prašome tuojau mums rašyti. ir gavę blankus, aplankykite savo kaimynus ir pažįstamus. Tuo būdu prisidėsite prie seniausio lietuvių laikraščio jubiliejaus.

Kviečiame visus geros valios lietuvius į talką.

VIENYBĖ

EDDIE'S BAR & GRILL
EDWARDAS PAVILONIS, Sav.
Naujai išdekoruotas restoranas ir salė.
Įvairūs gėrimai, šviežias maistas
LIETUVIŠKA NUOTAIKA
459 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.
Tel.: EV. 4-8698

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA
JUOZAS GINKUS, VEDĖJAS
SEŠTADIENIAIS, NUO 2 IKI 3 VAL. PP.
IŠ WWRL, 5000 kcl.
495 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y
Telefonas: EVergreen 4-9293

PHILIP BENDER
AVALINĖS KRAUTUVĖ
Mūsų krautuvėje galima gauti batų, tinkamų visiems keturiems metų sezonams.
Lietuviams ypač gerai žinoma mūsų avalinės kokybė.
245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: EV. 7-2043

COOPER RESTAURANT
BAR & GRILL
FRANK MILAS ir JOHN L. RIMSA
Savininkai
101 Cooper Street, Brooklyn, N. Y.
(Evergreen Ave. kampas)

SUTVARKOMI BIZNIO TAKSAI
Mes sutvarkome įvairių rūšių bei jurisdikcijų taksus: federalinius, valstybinius, municipalinius Jungtinėse Valstybėse ir užsienyje.
Adv. St. P. Zubavičius, kuris turi teisės praktikuoti bet kuriame Jungtinių Amerikos Valstybių teisme, tvarko knygas bei rekordus pavieniams biznieriams, partneriams ir korporacijoms.
Patarnavimai atliekami ir laiškais. Be to, daromi asmeniški vizitai bet kuriose biznio įstaigose čia ir užsienyje.
Prašoma kreiptis angliškai ar lietuviškai, o aš suteiksiu sąžiningą patarnavimą.
STANLEY P. ZUBAWICZ (Zubavičius)
111 Ainslie Street, Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EV. 4-3049

STANDARD FEDERAL SAVINGS and Loan Association of Baltimore City
Metinis dividentas 3%
Kiekvienas indėlis apdraustas federalinės valdžios apdrauda iki 10,000
684 Washington Blvd. Baltimore, 30, Md.

CAPPIELLO ĮSPĖJA:
Dabar laikas įsigyti tai, ko vėliau gali pritrūkti
Dabar kainos, palyginti, dar prieinamos
Cappiello — krautuvėje dabar galima gauti radijo bei televizijos aparatų, šaldytuvų, skalbimo mašinų, dulkių siurblių, prosų, rašomųjų mašinėlių, dujomis bei aliejumi kūrenamų krosnių (gas ranges), lovų, stalų ir kitokių namų apyvokos dalykų.
Cappiello — krautuvė jau 35 metai, kai sąžiningai tarnauja visiems savo klijentams.
Cappiello — krautuvė gerai žinoma visiems lietuviams.
Čia galima gauti lietuviškų plokštelių
Cappiello — krautuvė turi specialų skyrių lietuviams, kuriam vadovauja Charles J. Marma.
CAPPIELLO
706 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 8-7848.

IŠKLAUSYKITE IR ANTROSIOS PUSĖS

(Atkelta iš 4 psl.)

to aps. min. gen. K. Musteikis ir eilė kitų perėjo sieną slaptai. Dalis pabėgėlių, kurių tuo metu jau susidarė Kybartuose nemažas būrelis, spruko kas sau ir bandė pereiti sieną per kitus punktus. Prezidento šeima ir pora prezidentą atlydėjusių karininkų "įstrigo" Kybartuose.

Apie vidurnaktį atvažiavo ir komisija su Galvanausku priešaky. Jų tarpe buvo ir vienas generolas, bet ne Vitkauskas, kaip prof. Krėvė kad mano. Gen. Vitkauskas tuo metu buvo Kaune. Jis buvo vienas tų asmenų, su kuriais man teko kalbėti telefonu mūsų praleidimo per sieną reikalu.

Komisijai atvažiavus ir Prezidento nesuradus, Galvanauskas ėmė įtikinti, kad reikėtų kaip nors paveikti Prezidentą grįžti, nes Merkys nesąs pas bolševikus "persona grata" ir Dekanozovas atsisakęs su juo tartis. Aš jam atsakiau kad Prezidentas yra giliai įsitikinęs, jog jis, grįžęs, padėties neišgelbės, o — priešingai. Bolševikai elgsis taip, kaip jau iš anksto jų nusistatyta ir vers prezidentą legalizuoti smurtą. Galvanauskas į tai atsakė, kad galimas dalykas, jog bus taip, kaip prezidentas mano, bet jei yra nors 1% už tai, kad grįždamas prezidentas galėtų sušvelninti Lietuvos likimą— jis turi pasiaukoti, kaip kad aukojasi Galvanauskas, likdamas finansų ministru ir bandydamas gelbėti valiutą... Patariau Galvanauskui nuvažiuoti į Eitkūnus ir išsiaiškinti su prezidentu. Pradžioje jis nebuvo linkęs tai daryti, bet, pasikalbėjęs telefonu su Merkiu, savo nusistatymą pakeitė.

Į Eitkūnus Galvanauskas, generolo T. K. lydimas, važinėjo porą kartų. Vieną kartą po to, kai mes jau buvome gavę leidimą ir perėję sieną. Pasikalbėjimai vyko viešbutyje "Russischer Hof." Aš nei viename jų nedalyvavau, bet Julius buvo ir, rodos, pasikeitė su Galvanausku pora aštrių žodžių...

Baigdama, negaliu nutylėti prof. Krėvės išsireiškimo:

"Antanas Smetona juk nejuokais laikė save antruoju Vytautu Didžiuoju ir būsimos, naujosios, galingosios Lietuvos kūrėju."

Gal taip mano prof. Krėvė, bet aš niekad nesu girdėjus, kad mano tėvas būtų save lyginęs prie Vytauto Didžiojo, kaip tikiuos, prof. Krėvė savęs nelaiko antruoju Shakespearu... Kai dėl Lietuvos, tai jinai buvo Ant. Smetonos didžiausia meilė ir, žinoma, jisai norėjo, kad ji būtų kuo galingiausia, būtinai su sostine Vilniuje, nes, kaip žmogus, išplėšus jam širdį, miršta, taip ir tauta, atsisakiusi savo praeities, ilgai gyventi negali.

Supažindinkime amerikiečius su Lietuvos istorija

Lietuvos istorija, atskleidžianti didingą lietuvių tautos praeitį ir žygius, yra neginčijamas įrodymas, kad lietuvių tauta sugeba ir turi teisę savarankiškai tvarkyti savo valstybinį gyvenimą.

Pavergtos tėvynės išlaisvinimui daug pasitarnautume svetimtaučių visuomenę kiek galima plačiau supažindindami su Lietuvos praeitimi. Lietuvos Nepriklausomybės 33 metų sukaktis yra gera proga šitokiai propagandos akcijai.

ALT centras savo žinioje turi didesnį kiekį dviejų Lietuvos istorijos knygų anglų kalba. Tai —

History of the Lithuanian Nation by Constantine R. Jurgėla, 544 pslp., kaina $5.00 ir

The Story of Lithuania by Rev. Tromas G. Chase, 392 pslp., kaina $3.50.

Abi knygos gerame popieryje, gražiai įrištos, kietais viršeliais.

Pasistenkime paskleisti šias knygas angliškai skaitančios visuomenės tarpe.

LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL
1739 S. Halsted St., Chicago

JONAS SUTKAITIS,
Laikrodininkas.
Parduodami nauji ir taisomi bei atnaujinami seni laikrodžiai,
449 Grand Street,
Brooklyn 11, N. Y.

WALTER'S CAFE
W. Medveckas, Sav.
Degtinė, alus ir vynas
1124 W. Pratt St.
Baltimore, Md.

GEO S. REINS
BAR
1625 S. 2nd STREET,
Philadelphia, Pa.
Tel. FU 9-0692

BILL and AL's CAFE
A. Rinkus ir V. Vinickas
1520 Cumberland Street
Philadelphia, Pa.

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street
VALANDOS:
8 — 10 ryte
1 — 2 popiet
6 — 8 vakare
Tel. EVergreen 8-9229

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
2 — 9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso STagg 2-0706
Namų — Jamaica 6-3834

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
1 — 8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

Jau 10 metų, kai visi klauso
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"
radijo valandų,
kurios yra transliuojamos šeštadieniais nuo 4,45 iki 5,30 valandos iš stoties WEVD (1330 klc. — 5000 W).
Direktorius Jokūbas J. Stukas, 1264 White St., Hillside N. J. Tel. WAverly 6-3325.

Kodėl reikia pikietuoti Laisvę

Pats amerikoniškų komunistų dienraštis Daily Worker prisipažino vienam paskutinės savaitės numerių, kad jau artinas, galima sakyti, paskutinės jo dienos. Paties šio Maskvos ruporo žodžiais, **"laikraščio tiražas nukrito tiek, kad tai sudaro pavojų dienraščio gyvenimui."** Komunistinio lapelio vedamasis pirmajam puslapyje praneša, kad kasdieninis tiražas dabar mažesnis negu 14,000, o sekmadieniais mažiau negu 5 tūkstančių.

Tai visam didžiajam New Yorkui, tai visai Amerikai! Jau žinoma, kokios galybės remia Daily Worker, žinoma, kad jie griežtai užsikonspiravę veikia darbininkų tarpe, tiesia kruvinojo voro tinklą per visą milžinišką Ameriką. **Ir tik šitoks pasisekimas, tik toks darbininkų "pritarimas"?**

Daily Worker melagingi išvedžiojimai, kad "sistematingai buvo laikraštis persekiojamas" nieko neįtikins.

Taip yra su vyriausiu bolševikų organu. O kaip gi su lietuviškais pakalikais? Jie dar tebeturi net du dienraščiu. Komunistinė Laisvė dar mėgina ruošti savo kažin kokį "jubiliejų." Jie dar turi būrelį neišmanėlių, kurie šiaip taip paramsto tą ir Amerikos ir mūsų Tėvynės priešą. Juk gėda paimti į rankas tokią Laisvę, kuri iškraipo ir šio krašto ir ypatingai Lietuvos gyvenimą. Tuo tarpu, kai mes žinome, jog Lietuvoje vyksta nežmoniška priespauda, žiaurūs kankinimai, žudymai, ištrėmimai ir **beatodairinis mūsų gimtinės rusinimas**, Laisvė juk nuolatos melagingai užsimerkus vis vapalioja apie kažin kokį gerbūvį Lietuvoje, apie kultūros ir meno suklestėjimą.

Tik per žioplumą ir politišką neišmanėlišką apsileidimą Laisvė tebetabaloja lietuvių tarpe. Gėda lietuviams! Juk kitos daug gausesnės tautos neturi čia komunistinių dienraščių. Kodėl tik mes lietuviai pakenčiame tokį absurdą savo tarpe? Tad komunistinį šunlapį reikia ir privalu pikietuoti, reikia padaryti, kad jis nebeterštų mūsų giedrios padangės.

Suduokime per tą neva "jubiliejų" komunistiniam šunlapiui Leisvei. Suduokime skersai ir išilgai, kad iš jo ir skūtų nebeliktų.

D. Darginčius

NEPRIKLAUSOMŲ SIUVĖJŲ KLUBAS

Lietuvių Kriaučių Nepriklausomo Klubo metinis susirinkimas įvyks sausio 26 dieną, 7 val. 30 min. vakare, Lietuvių Am. Piliečių Klubo name, 280 Union Ave., Brooklyne. Nariai privalo turėti Klubo narystės knygutę. Be knygutės nebus leidžiami į susirinkimą.

Sekr. J. Bikulčius

Klaipėdos atvadavimo minėjimo iškilmės

Kaip anksčiau buvo pranešta, Klaipėdos krašto atvadavimo 28-tųjų metinių sukaktuvių iškilmės ruošiamos ateinantį sekmadienį, sausio 28 d., buv. Susivienijimo salėje, 195 Grand St., Brooklyne.

Minėjimo iškilmėse kalbas pasakys du kalbėtojai: Jonas Budrys, Lietuvos generalinis konsulas New Yorke, vienas iš svarbiųjų Klaipėdos sukilimo vadų, ir ministeris Vaclovas Sidzikauskas.

Meninėje dalyje pažymėtina Lietuvos Operos dainininkė Vincė Jonuškaitė - Zaunienė, kuri atliks būdingų Klaipėdos krašto liaudies dainų. Šiemet šiai mūsų dainininkei sukanka 25 metai nuo pirmojo jos koncerto. Kiti dainininkai, kurie dalyvaus šiose iškilmėse yra Bronė Jacikevičienė, daugiau žinoma iš tremties, ir Aleksas Vasiliauskas.

Taip pat bus vaidinimas iš lietuviškosios kaimo buities. Vaidins šie aktoriai: Kazys Vasiliauskas, Toska Daubaraitė - Skobeikienė ir Vytautas Kidolis. Jiems talkininkaus Ričardas Kontrimas. Savo kūrinių skaitys vienybiečiams gerai pažįstamas Runcė Dandierinas — poetas Leonardas Žitkevičius.

Po iškilmių šokiai.

Minėjimo pradžia 4 val. po pietų.

PAIEŠKOJIMAS

Paieškau Bronės Kontrimaitės, iš Spraudės km., Rietavo valsč. Atvykusi į USA 1928 metais.

Alfonsas Burneika,
11 Bromfield St.,
Lawrence, Mass.

Vienybės skaitytojas iš Waterburio, praeitų metų gruodžio 6 d. atsiuntęs administracijai 7 dolerius savo prenumeratai apmokėti, bet nepažymėjęs nei pavardės, nei adreso, prašomas atsiliepti.

Vienybės Administracija

Skriaudą daro laikraščiui tas skaitytojas, kuris šiais pabrangimo laikais neužsimoka prenumeratos.

DeKALB TAVERN
VYNAS, LIKERIAI, ALUS
A. SINUS, sav.
352 Onderdonk Avenue
Brooklyn, N. Y.

NEW BRITAIN, CONN.

Quality Market
VICTOR ABECUNAS, Sav.
356 Park Street

Hartford Ave. Restaurant
ANDRIUS SVIRINAS, Sav.
36 Hartford Avenue

A. PETRAUSKAS
Restoranas ir viešbutis
Įvairūs gėrimai, geras maistas, puikūs kambariai
92 CHURCH STREET,

Paul's Restaurant
Paul Višniauskas, Sav.
pirmos rūšies maistas
Įvairiausi gėrimai,
31 Spring Street

JOHN B. VARKEL
PACKAGE STORE
Degtinė, vynas ir alus
411 Stanley Street
Tel.: 9-8218

V. AUGUSTINO LIETUVOS VAIZDŲ ALBUMAS

Fotografas-menininkas Vytautas Augustinas yra atsivežęs iš Lietuvos šiomis sąlygomis neįkainuojamą turtą— didelį Lietuvos vaizdų rinkinį. Lietuvos gamta, Lietuvos naujieji pastatai, liaudies kūrinių nuotraukos, Lietuvos istorinių įvykių vaizdai ir grynai meniniai V. Augustino etiūdai, — štai to rinkinio temos.

Dabar V. Augustinas surado patriotą lietuvių kultūros rėmėją, kurs apsiėmė išleisti žymesniuosius jo pagamintus vaizdus. Didelio formato albume tilps apie šimtą rinktinių vaizdų. Albumą žadama išspausdinti gerame popieriuje su gražiais viršeliais.

Tai bus vertingas ir labai reikalingas leidinys. Šis albumas tiks ir kiekvienam lietuviui, kurs nenori savo gimtinės pamiršti ir bus tinkama dovana svetimtaučiams dovanoti, jei kas nors iš mūsų norės juos supažindinti su Lietuvos grožiu.

Lietuviai advokatai

JOHN W. ANSELL
15 PARK ROW
NEW YORK CITY
Ofiso tel.: WO 2-3497
Namų tel.: NE 9-5689

STEP. BRIEDIS, Jr.
197 Havemeyer St.,
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel.: EVergreen 7-9394

CL. A. VOKET-VOKIETAITIS
41-40 74th Street,
JACKSON HEIGHTS, N.Y.
Tel. NEwtown 9-5972

ANT. J. WESLAN
(Vizlanskas)
16 Court St. Brooklyn, N.Y.
Tel. MAin 5-1260

M. STRIKOLIS
MAISTO KRAUTUVĖ
253½ E. MAIN STREET
Amsterdam, N. Y.
Tel. 1596

DEPOSITS NOW INSURED UP TO $10.000.
Latest Quarterly Interest-Dividend **2%** Credited and Compounded Quarterly
A year on regular accounts
Interest starts from the first of every month on sums from $25 to $7,500
Deposits made on or before January 10, April 5, July 10, and October 5 will draw interest from the first of such months if left to the end of a dividend period
THE *Kings County* **SAVINGS BANK**
135 BROADWAY at BEDFORD AVE.
539 Eastern Parkway at Nostrand Ave.
BROOKLYN, N. Y.
Member Federal Deposit Insurance Corporation

LIETUVIŠKO RADIJO DEŠIMTMETIS

Visi esate nuoširdžiai kviečiami į Jokūbo Stuko Lietuviško radijo 10-ties metų gyvavimo sukakčiai paminėti bankietą, su įdomia koncertine programa ir šogiais. Įvyks sausio (January) 28 d., sekmadienį, Švento Jurgio Draugijos salėje: 180 New York Avenue, Newarke. Salės durys bus atidarytos 4 val. popiet. Koncerto pradžia 5 val. p. p., vakarienė 6 val. vak. Po vakarienės bus šokiai, grojant šauniam orkestrui. Meninę programą pildys:

Vladas Ivanauskas, Lietuvos operos artistas, Agnes Skarulytė, plačiai žinoma solistė, Jok. Stuko radijo merginų kvartetas "Rūta," vad. Liudvikui Stukui.

Naujas "Rūtos" radijo choras, vad. L. Stukui ir "Rūtos" radijo tautinių šokių ansamblis, vad. Aldonai Cvirkaitei.

Įžangos bilietai tik $3.00, įskaitant 50 centų taksų. Tegu visi keliai sausio 28 d. veda į Jok. Stuko radijo sukaktuves!

GEORGE F. RACHUN
Restoranas, baras ir salė
Geri gėrimai ir šilti valgiai.
MORGAN AVE. ir HARRISON PLACE,
BROOKLYN, N. Y.
Tel. HY 7-9758

SCHOLES BAKING, Inc.
LIETUVIŠKA DUONA—GERIAUSIA DUONA

V. LUKAS, vedėjas
Mes kepame visokias duonas ir pyragus vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilmėms. Visus užsakymus mes išpildome kogeriausiai.
532 Grand St. Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 4-8802

MERIDEN MONUMENTAL WORKS
STATOME PAMINKLUS KAPINĖSE
JOHN McGINNIS, Sav.
65-39 Grand Avenue, Maspeth, N. Y.
Prie M. Olivet Kapinių
arba
Fresh Meadow Rd. ir N. Hempstead Turnpike
Flushing, N. Y.
Prie St. Mary's Kapinių
Telefonai DAvenport 6-0750 Flushing 7-9248

Telefonas: *EVergreen 7-7411*
KLEEN KOL COAL CO.
LISAUSKO ANGLIŲ KOMPANIJA
Anglys, Coke ir Aliejus
496 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
Gyvenamoji vieta:
65-43 Grand Ave., TWining 4-8087 Maspeth, N. Y.
Telefonuoti po 5 val. vakarais

POVILANSKŲ BARAS IR RESTORANAS
SALĖ ŠEIMYNINĖMS PRAMOGOMS
158 GRAND STREET
Tel. EVergreen 4-9737 BROOKLYN, N. Y.

B. J. SCHEGAUS
REAL ESTATE & INSURANCE AGENTAS
Seniausia lietuviška nekilnojamo turto ir draudimo įstaiga Brooklyne
Visada visiems sąžiningai patarnaujama.
195 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 7-1241.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
Telefonas, EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS, Direktorius
ALB. BALTRŪNAS-BALTON, Reikalų Vedėjas
660 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.
Tel. STagg 2-5043 NOTARY PUBLIC

Eastate of A. J. VALANTIEJUS
V. R. VALANTIEJUS, Mgr.
GENERAL INSURANCE AGENT
54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.
NOTARY PUBLIC. Tel. NEwton 9-4464

SHALINS FUNERAL HOME
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
F. W. SHALINS, Jr. J. B. SHALINS
84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVIČIUS, Direktorius
Telefonas, STagg 2-4409
Koplyčia Laidotuvėms NOTARY PUBLIC

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

1886 VIENYBĖS Jubiliejinis KONCERTAS 1951

Sekmadienį, vasario 4 dieną. 4 valandą po pietų Webster Hall New Yorke. (Trečioji Ave ir 11 St.)

Programoje: Florence Korsak, Stasys Liepas, Joan Francis, Liepinas, Frostona, Vitalis Žukauskas ir kiti. Šokiams gros Jezavito orkestras

Svečių bus iš visų kolonijų. Bilietai: $1.00, $2 ir $3.

Pas mus

W. F. Laukaitis, SLA prezidentas, savo organizacijos reikalais lankėsi New Yorke.

Povilas Dargis, SLA viceprezidentas, buvo atvykęs iš Pittsburgho dalyvauti Susivienijimo vajaus komisijos posėdyje.

Prof. K. V. Banaitis, kuris turi didelį lobyną paruoštų spaudai dainų vienam balsui ir fortepionui, duoda muzikos pamokas, kaip ir seniau, savo studijoje, kuri yra 310 Chauncey St., Brooklyne.

J. Babilius, Lietuvis jūrininkas, kuris plaukioja Amerikos laivais, neseniai grįžo iš Korėjos.

D. Averka, žinomas vietos veikėjas, kaip dabar mums pranešama, iš Amerikos savaitraščio spaustuvės darbininko pareigų ne pats pasitraukė, bet buvo atleistas.

Mind. Bacevičius, jaunesnysis, Uršulės Bacevičienės sūnus, savanoriu įstojęs į karo laivyną, šiuo metu yra New London, Conn.

Dr. T. Savickas, kaip jau buvo pranešta, gavęs gydytojo praktikos teises, savo ofisą atidarė šioje vietoje: 1390 E. 31st St., New Yorke. Priimama nuo 1 iki 2 ir 6 iki 8 v.

A. Kačanauskas, dirigentas, ansamblių kūrėjas, tremtyje žinomo muziko A. Kačanausko sūnus, atvyko iš Vokietijos ir apsigyveno Brooklyne.

J. Palubinskas, Lietuvos dramos teatro artistas, neseniai buvo atvykęs iš Baltimorės ir lankėsi pas draugus Brooklyne.

P. Dagys, evangelikų pastorius, ilgesnį laiką gyvenęs Los Angeles, Calif., vėl grįžo į rytus.

Jonas Ruokis, brooklynietis, mūsų skaitytojas, praneša, kad jo žmona buvo sunkiai susirgusi, jai buvo padaryta pavojinga operacija.

W. Wold, mūsų skaitytoja, gyvenanti 425 — 68th Street, Brooklyne, kaip mums pranešama, šiuo metu serga.

Vyt. Bacevičiaus 27-tas iš eilės Muzikos Klubo koncertas įvyks vasario 10 d., 8:30 val. Barbizon Salon de Musique, 101 W. 58th St., New Yorke.

V. Abeciūnas, K. Giedraitis, A. Švirinas, J. Draučikas ir kiti New Britaino lietuviai dalyvaus jubiliejiniame Vienybės koncerte, kuris bus kitą sekmadienį, vasario 4 dieną, Webster Hall, New Yorke.

Lionė Juodytė (Mathews) dainavo March of Dimes vajaus koncerte, kuris buvo sausio 21 d. Brooklyne.

LIETUVIAI KREPŠININKAI IŠ AMSTERDAMO BROOKLYNE

Jau buvo rašyta, kad Liet. Atl. Klubo krepšininkai buvo nuvykę į Amsterdamą, kur sužaidė su vietine lietuvių krepšininkų komanda. Deja, šios rungtynės Brooklyno krepšininkams pasibaigė pralaimėjimu (66:46).

Dabar laukiama atvykstant Amsterdamo krepšininkų į Brooklyną, kur turi įvykti revanšo rungtynės. Laukiama, kad atvyks gausus būrys svečių, net lig 100 asmenų.

Amsterdamo krepšininkai tikisi, kad Brooklyne jie taip pat laimės. Na, o mūsiškiai krepšininkai žada būti tokie pat mandagūs, kaip buvo Amsterdamo žaidėjai ir prikrauti jiems tiek pat kamuoliu, kiek šie įkrovė jiems per pirmąjį susitikimą.

Šios rungtynės su Amsterdamo krepšininkais turėtų būti įdomios ir pačiu žaidimu ir tuo, kad jų žiūrovų tarpe matysime didesnį būrį svečių, kurie tik per sportą sueina į glaudesnius santykius su savo kaimynais.

Alf. Andriulis

V. BACEVIČIAUS MUZIKOS KLUBO KONCERTAS

Prof. Vytauto Bacevičiaus Muzikos Klubo koncertas, 27 iš eilės, įvyks šeštadienį vasario 10 d., 8:30 val. vakare, Barbizon Plaza Salon de Musique, 101 W. 58th St., kampas 6th Ave., New Yorke.

Programoje dalyvaus sekantieji artistai:

City Center Opera primadona koloratūra Eva Likova,

Smuikininkas William Šimek, ir

Pianistas — kompozitorius Vytautas Bacevičius.

Solistams akompanuos Al. Mrozinskas.

Svečiams įžanga $1.80 (taksus įskaitant). Nariams įžanga nemokama.

Muzikos mėgėjai kviečiami atsilankyti V. Bacevičiaus Muzikos Klube tą dieną.

RUOŠIAMASI "AMERIKA PIRTYJE" SPEKTAKLIUI

Jaunų vaidintojų, kuriems vadovauja dramos aktorius Vitalis Žukauskas, grupė labai uoliai ruošiasi mūsų klasikinės Keturakio komedijos "Amerika Pirtyje" pastatymui. Repeticijose lankėsi mūsų scenos vienas žymiausių aktorių Henrikas Kačinskas, suteikdamas patarimų jauniems vaidintojams. Šis pastatymas bus vienas žymiausių kultūrinių įvykių Brooklyno gerokai apsnūdusiame gyvenime. Manoma, kad "Amerika Pirtyje" spektaklyje dalyvaus taip pat ir artistas J. Palubinskas iš Baltimorės. Kaip jau buvo pranešta šiam spektakliui dekoracijas piešia dailininkas Česlovas Jonušas.

SULAIKYTAS VYRAS, ŠNIPINĖJĘS IEVUTĘ

Ievos Rockefellerienės motinos farmoje aną naktį šerifas sulaikė vyrą, tūlą Maynard Newquist, kuris sakėsi esąs privatus detektyvas iš St. Louis. Jis, pasirodo, slankiojęs apie namus ir kažką šnipinėjęs, bet nepasakęs ką.

Sulaikytajam buvo įsakyta tuojau apleisti apskritį, kur yra ta farma. Šioje farmoje Ieva su sūnum gyvena nuo to laiko, kai ji išsiskyrė su Winthropu Rockefelleriu. Pastarasis vis dar negrįžta iš Pietų Amerikos, kur jis išvykęs tarnybos reikalais.

Girdėti, kad Ieva Rockefellerienė ruošiasi vykti į Hollywoodą ir vėl vaidinti filmose.

Padėka

Aitvarų Kvartetas savo pirmojo koncerto, kuris įvyko sausio 14 d. Schwaben Hall salėje, remėjams ir geradariams reiškia padėką: Laikraščiui Vienybei, laikraščiui Amerika, Juozui Ginkui ir jo šeimai. Ypač Juozo Ginkaus radijo programos bendradarbiams, kurie daug prisidėjo prie išgarsinimo šio koncerto. Salomėjai Narkelūnaitei, Adomui Jezavitui ir jo orkestrui, Simonui Kontrimui už didelį pasišventimą ir prisidėjimą darbu. Pranui Narvydui, D. Klingai, Jurgėlai, Paprockiui, Vilgaliui, "Gabijai" ir jos šeimininkui J. Sodaičiui.

A. Mrozinskas

ISNUOMOJAMAS didelis kambarys su baldais ir privilegija naudotis virtuve vienos moteries bute. Kambarys tinkamas vienam asmeniui arba porai. Kreipkitės: 103-11 Remington St., Jamaica, N. Y. Tel.: OL 8-2826. (4)

MAISTAS

QUALITY MEAT MARKET
Pirmos rūšies mėsa.
Priimami užsakymai vestuvėms ir kitokioms puotoms.
Savininkai:
Cr. Shimanskas,
Ch. Mitchell
483 GRAND STREET,
Brooklyn 11, N. Y.
EV. 8-4608

Prima balerina Janina Frostona, kuri šoks Vienybės jubiliejiniame koncerte, vasario 4 d., su baletininku Alfu Liepinu. Ši talentinga šokėja yra dalyvavusi Hollywood Bowl, Chicago Civic Opera ir Madison Square Garden spektakliuose. Kaip prima balerina gastroliavo "Opera Under The Stars" pastatymuose, taip pat vaidinusi visoje eilėje filmų, kurių suminėtinos yra "Blonde Ransom," "Stairway for a Star," "Alaska," "Lake Placid Serenada" ir kit.

KAIP VAŽIUOTI Į VIENYBĖS KONCERTĄ

Nuo šio, ateinančio sekmadienio, lieka tik savaitė laiko iki jubiliejinio Vienybės koncerto, kuris įvyks vasario 4 d. 4 val. po pietų, Webster Hall, New Yorke.

Kokia bus koncerto programa, kokie artistai joje dalyvaus, tai jau, maždaug, visiems žinoma. Vienintelis klausimas, kuris dar gali vieno kito asmens galvoje kilti, tai — kaip patekti į tą koncertą.

Atsiminkite, kad visi New Yorko ir apylinkių keliai, požeminiai ir viršutiniai, veda į Union Square. Tai vieta, kurią visi gerai žino. Atvykus į Union Square — vos keletas minučių ėjimo į Webster Hall, kuri yra Trečiosios Avenue ir 11 gatvės kampe.

Taigi, visi keliai veda į Union Square, o iš ten — į Webster Hall, į Vienybės jubiliejinį koncertą, kuris, kaip jau sakyta, įvyks kitą sekmadienį, vasario 4 d.

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBO,
MASPETH, N. Y.
BANKIETAS IR ŠOKIAI
40 METŲ ĮSIKŪRIMO SUKAKTIES PROGA
Sekmadienį, 1951 m., Sausio-Jan. 28 d.
Pradžia5 v. p. p.
Atsimainymo Parapijos Salėje,
64-25 — 56 DRIVE, MASPETH, N. Y.

Vienybės
JUBILIEJINIS KONCERTAS
65 metų laikraščio įsikūrimo sukakties proga.
Bus labai įdomi programa.
Sekmadienį, 1951 m. vasario 4 d.
Pradžia 4 val. pp.
WEBSTER HALL
(Trečioji Ave. ir 11th St.)
New York, N. Y.

JEI VISI TOKIE BŪTŲ... VIENYBĖS NEBŪTŲ

—Šiemet Vienybei sueina 65 metai. Didelės iškilmės rengiamos, — aną vakarą pasakiau savo žmonai.

—Iš kur tu žinai, kad Vienybei 65 metai?— klausia ji.

—Kaip gi nežinosiu. Juk jau bus 37 metai, kai Vienybė lanko mūsų namus, o kaimynas Uosis, 85 metų senelis, aną dieną labai vaizdžiai papasakojo apie jos pradžią.

—Vadinas, esi vienmetis su Vienybe — leptelėjo žmona.

—Kągi tu dabar čia nušnekėjai, brangioji, argi aš jau toks senas atrodau?

—Gal toks ir neatrodai, bet tavo judesiais jau seno Brisio žymes rodo.

—Juk tu, brangioji, jau ne jauniklė vištelė esi, o aš tau tai neprikaišioju — atkirtau.

—Kad nesu jauniklė vištelė, aš ir pati tai žinau, be to, dar žinau, kad už tave esu keturis sykius jaunesnė — pasididžiavo.

Net išsižiojau, išgirdęs tokią naujenybę.

—Ko išsižiojai, lyg į varną žiūrėdamas? Netiki, paimk paišelį ir įsitikinsi — pasiūlė ji.

Susiradau alupką ir nuėjau į savo kambarį. Po pusvalandžio grįžęs sakau:

—Pagal mano rokundą, tu turėtum būti šešiolikinė.

—Nesu šešiolikinė, bet ir nedaug senesnė — atšovė ji.

—Na, sakyk, brangioji, ištiesų, kiek metų turėtum — gražiai paklausiau.

—Kodėl aš turėčiau pasakyti tau savo metus? Nei viena moteris savo metų niekam nesako!

—Nesakai, nereikia, — pyktelėjęs atsakiau.

—Ar jau turi bilietus į Vienybės jubiliejinį koncertą — patylėjus paklausė ji.

—Neturiu ir aš manau, šiemet nevažiuosime. Šąla, gali būti sniego, ledo, bus sunku iki traukinio nueiti. Atidėkime kitiems metams — atsikalbinėjau.

—Kitiems metams? Ar žinai, kas gali įvykti iki kitų metų?

—O kas? Ar manai ,Vienybė kitų metų nesulauks?

—Vienybė sulauks ir šimto metų, bet... tu.

—Kodėl taip manai, — susirūpinęs paklausiau.

—Aš esu namų šeimininkė, viską seku ir matau.

—Ką matai?

—Nori žinoti?

—Taip.

—Pažiūrėk į Brisį — pradėjo ji. Prieš keletą metų, tau parėjus iš darbo, atsimeni, kaip jis vikriai šokinėdavo ir džiaugdavosi. O dabar, vargiai uodegą apsuka. Kodėl? Aišku, senatvė. Tas pats ir su tavim. Nesyki man gyreisi, kad Lietuvoje 10 varstų pėsčias į mergas nueidavai, o dabar, į traukinio stotį porą skersgatvių negali nueiti. Aišku, senatvė, — baigė pakeltu balsu savo pamokslą.

—Palyginimas prie Brisio mane įžeidė ir aš nieko neatsakiau.

Patylėjus, ji vėl pradėjo:

—Nenori važiuoti traukiniu, važiuok su savo kalamaška, gal dar veža?

—Vasarą į kriaučiu pikniką nuvežė, bet į Vienybės koncertą vargu nuveš. Mat, ir ji jau šalčio bijo — paaiškinau.

—Vadinas, nevažiuosime?— rimtai paklausė.

—Taip, sakyčiau, nevažiuosime — atsakiau, kiek galėdamas, švelniau.

—Tai kad nušnekėjo!—nustemba žmona. Pats sakei, kad Vienybė lanko tavo namus jau 37 metai, o kai ji švenčia savo 65 metų sukaktį ir užkvietė tave atsilankyti, tai tu ,lyg visų nelaimių prislėgtas, atsisakai pašvęsti jai vieną vakarą — užbaigė ji.

Susigėdau, atsiminęs, kad Vienybė lanko mane jau tiek metų, o aš atsisakau aplankyti ją vieną syki į metus, ir dar jos 65 metų sukakties proga. Ne! Taip negali būti. Aš turiu būti Vienybės koncerte! Ir sugriebęs kepurę, skubiai einu.

—Kur skubiniesi? — paklausė žmona.

—Einu patpeti kalamašką, važiuosim į Vienybės jubiliejų, — atsakiau ir išsitempiau prieš žmoną, lyg kareivis prieš karininką, badydamas nykščiu sau į krūtinę. — Jei visi, kaip aš, būtų, Vienybė dienraščiu eitų — pasigyriau.

Žmona ranka mostelėjo ir nusikvatojo, o aš tuo tarpu, lipdamas laiptais žemyn, galvoju: Taip, ji tiesą sakė: — "Jei visi tokie būtų, Vienybės nebūtų"!

J. Šiaučiūnas

Dviem vyrams ar porai be vaikų išnuomojami apartmentai iš 4 kambarių su visais moderniškais įrengimais. Kreiptis tel. GR 5-6558.

BEDFORD DINER
BAR and GRILL
396-398 Bedford Avenue
Brooklyn, N. Y.

DAvenport 6-0259
RALPH KRUCH
FOTOGRAFAS
65-22 Grand Avenue
Maspeth, N. Y.

Viena gražiausių užeigų Brooklyne ir apylinkėje
WARWICK INN, Inc.
Edward & Aldona Polk, Sav.
BARAS IR RESTORANAS
Įvairiausi gėrimai
LIETUVIŠKA NUOTAIKA
2836 FULTON STREET,
Brooklyn 7, N. Y.
TAylor 7-9852

56-sis 56-sis
Šv. Jurgio Draugystės
METINIS BALIUS
šeštadienį, vasario (Feb.) 3 d., 1951 m.
GRAND PARADISE SALĖJE
318 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Pradžia 7,30 v. v.
Šokiams gros A. PAVYDŽIO orkestras
Bilietas, įskaitant taksus, 75 c.

THE HALF SHELL
P. Janus ir G. Shlakis, Sav.
Įvairiausi gėrimai ir valgiai.
ROUTE 27-A, ISLIP, L. I., N. Y.
Bay Shore 2996.

A. NOVITZKIE
BARAS RESTORANAS SALĖ
Salė pramogoms vestuvėms ir susirinkimams
59-63 56th RD., MASPETH, L. I., N. Y.
Telefonas DA 6-7460

MIČIULIO RŪBŲ KRAUTUVĖJE...

Jūs galite gauti paltų ir siūtų žemesnėmis kainomis, negu bet kurioje New Yorko krautuvėje.

Bet, svarbiausia, jūs čia turite tą patį, šimto procentų vilnos ir pirmos rūšies darbo drabužių pasirinkimą. Nueikite persitikrinti!

E. P. MITCHELL CO.
Manufactures of
FINE CLOTHES FOR MAN
1245 BROADWAY BROOKLYN 21, N. Y.
GL 5-2246

(Green Ave. kampas, pirmame aukšte, vienas blokas nuo Gates Ave. stoties, važiuojant Broadway BMT Linija).